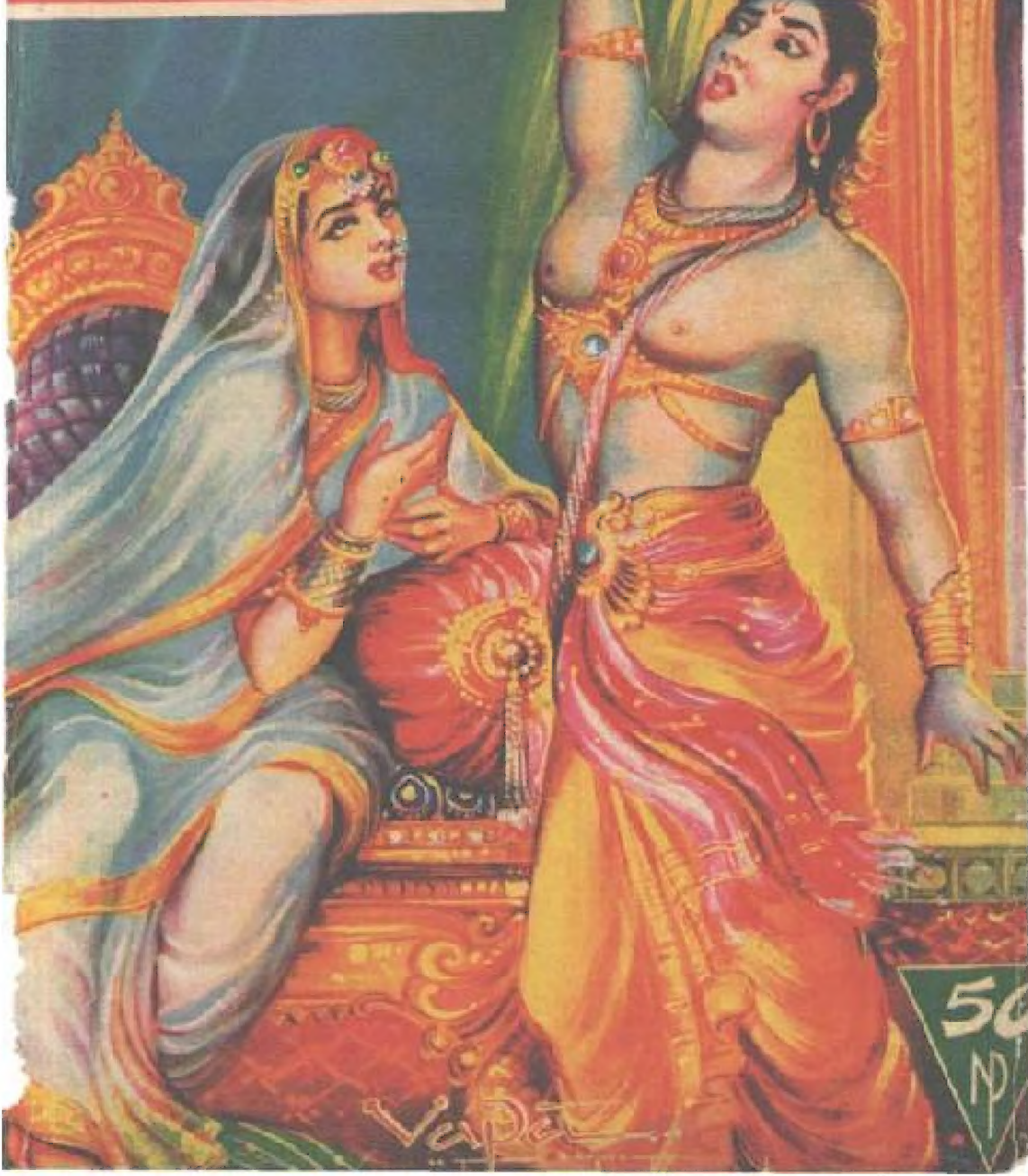


చందమామ

ఏప్రిల్ 1962





Prasad Process

PRIVATE LIMITED,

CHANDANAMA BUILDINGS, MADRAS. 25

.....Started in 1953 we have installed the latest type of Graphic Arts Machinery, employed the best Artists and Artisans who have been specially trained to execute the finest works for

YOU
and
THE TRADE.....

CALENDAR OR A CARTON..
POSTER OR A PACKAGE SLIP..
LABEL OR LETTER DESIGN..

.....*DONE SUPERBLY*
IN MULTICOLOR

Bombay Representing Office:

101, Pashpa Kunj, 16-A, Road, Church Gate, Bombay-1

PHONE: 263229

Bangalore Representations:

151, 5th cross Road, Gandhinagar, Bangalore-9.

PHONE: 4335

ఒక ఆదర్శమయిన కానుక ...!

జనవరి 1981

...ది బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా రిమిటెన్స్ లో ఒక సేవింగ్స్ బ్యాంక్ షర్తులు.
తన స్వంత పాస్ బుక్ ఒకటి కలిగి యుండుట!

... తన పాపమున తన ఇంకొకడును, తన పాపమున తన కానుకను, అతడు
తన ఎక్స్-సేటింగ్ బుక్ బడు కట్టకు. తన కమిటీ పొమ్మల పై రక్తులు పెడుగు
డుండుట గమనించి అతడింత బెంకొవడు, గర్వమును పొందును!

ప్రత్యేక సౌకర్యము

ఇంకొకడును దీని 100 చెక్కులు!

ఎక్కువ కాలానికి బర్సెట్, ఎంత పొమ్మలనును డివిడెండ్
పొందేముద్యమ కలిగియున్న వారికి ఇచ్చును.

మరి... దీనివలన మునుపటి ఇంకొకడు సౌకర్యమును,

3% కలెక్టర్స్ ఇచ్చుచున్నా

ది బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా రిమిటెన్స్

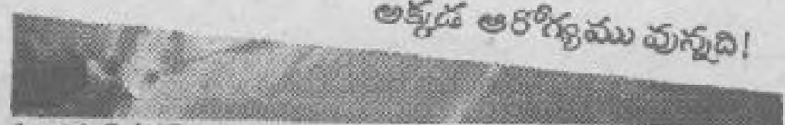
టి. డి. కన్నెరా, జనరల్ మేనేజర్





హరిణి, శత్రుపాళ, బలోన్లవలె... వైదొలగి
 తో పోరాడండి మీరు వీలని చూపుతుంది.
 ప్రమాణ అంబుజంలా ఎక్కడా ఆపివేయకపోయి. మన
 మీరు వైదొలగి వెళ్తున్నప్పుడు రక్షణవస్తువు
 అది ముందేదోగం శ్రమలను కడిగేయి
 నిమిషం, వైదొలగి వదిలివేయి... ముందులో
 అందరి జీవనం బలోన్లవలె !

**ఎక్కడ లైఫ్ బూయ్ వున్నదో,
 అక్కడ ఆరోగ్యము వున్నది!**



హిందూస్థాన్ లిమిటెడ్ ఉత్పత్తి

L-29-X35 TL



విప్రిల్ నిడదల!



బి.వి.యస్



జీవన్

రూపొందించిన బి.వి.యస్ రావు • మంగళం యంగెరాజేశ్వరావు
 నిర్మించిన చిరంజీవి • నిర్మించిన చిరంజీవి
 ఎం.ఎ. రహమాన్ • వారి తాస్ తరుద్ద

ఏనా తాపత్రయములను

పారద్రోలండి



చెమ్మగారీ, కలిమి వేడి, వీటి మధ్యది చల్లదన
మెక్కడ, వల్లగా ఎలా ఉండగలం! — దీనికల్లా

అఫ్ఘన్ లవెండర్ చల్లండి. పరిమళంగా
పుండి, అలసట తీర్చి, చర్మమునకు
కాంతి నిచ్చును. కమాల్ సబ్బు,
అఫ్ఘన్ బాల్సమ్, అఫ్
ఘన్ స్నో - ఇవి పెళ్లికూతు
లకు అత్యుత్తమం.



అఫ్ఘన్ స్నో
సౌందర్య పాపక సాధనములు

ఏప్రిల్ విడుదల!



హానియా మూవీస్ వారి



మంచి ముగ్గులు

వినియోగదారు: సి. సుందరం + ఆధునిక సుబ్బారావు
 నిర్మాత: కె.వి.మహాదేవన్
 దర్శకత్వం: ఆచార్య ఆశ్రయం

క్రి. ఫిలింస్ ఆఫ్ ఇండియా



HYKE



104 17 A

బాల ప్రపంచంలో ఎల్లప్పుడూ
వినిపించే మాట న్యూట్రీన్



న్యూట్రీన్ కన్సెక్రెనరీ కంపెనీ
స్వేట్స్ లిమిటెడ్,
చిత్తూరు, ఆంధ్రప్రదేశ్.



హి
శిరోబాలు
ఆంత మనో
హరంగావుండ
వలెనని మీ కోరిక!

మీ బిల్లి 2 క్యూ
దాని మీ వెన్నెముక
చురుకుడి, కాశలు!
ఒత్తికొనిన ముందుకే మరోకాద
మన ఎన్నె లోకము —
అప్పుడు మీ శిరోబాలు ఆంత
మరోహరంగా వున్నవని
తెలియ దునుచునేక మీ
హృదయం అద్దాటంకో
అద్దాటంకో! అదిక
గుండెలకు మన దాని
అకో గూరీయన్న
ప్రపంచము చురుకు
గం 'కేష' మరోకాద
మన శిరోబాలు ఒత్తిక
నెముకలైవేన మీ
భోజనంవి కొత్త
అద్దాటంకో గుండె
యెదు — మీ ముఖం
కొత్త అద్దాటంకో!

మీ కేశ పోషణ చరకము
కేష ప్రాచీనమైనది



పోషక విలువలు :
ఎస్. ఎస్. అంబేద్కర్ నాల్, అహమదాబాద్
విశిష్ట :
ఎ. కర్రావత్ అండ్ కో., బొంబాయి-3

నేడే చూడండి!



రాజలక్ష్మి ఎంటర్ప్రైజెస్ వారి

వైది కన్నయ్య

దర్శకుడు
ఎరలాదార్య యూండి

ఈస్టిండియా రిలేజ్

మీ ఇంట్లో ఇవి

ఉన్నవా...?



స్పెన్సర్స్
గ్రేస్ సిరప్

పసిబిడ్డల
ఉదర బాధలకు

సి. ఎ. క్యూ.

చలి, జలుబు, నొప్పి, జ్వరం
మున్నగువాటికి



ఎక్స్-మా

ఎగ్జిమా, చాకలి గజ్జి
మొదలగు అన్ని చర్మవ్యాధులకు



స్ట్రెస్సర్ & కం. లీడ్.

హైదరాబాద్ లోని రెమిఫోర్స్

1/153. మోంట్ రోడ్, నువ్వాను-2 అంబేద్కర్ 50-18-53

ఈమార్ మంటిక్లో వుంటే
ఇంట్లో అంతా ఆరోగ్యమే

నవ దుందుబిందోవిచారి జనోన్ముది కాదు తనీ అమృతం
తై పట్టుచుగా అధ్యక్షపదముంచున వివేకి అయిన
ప్రతి శిక్షికి తెలుసు. చంబ రేయిలకు వరెవరి
కుషార - ఏ, బీ, ఏలమినులతో ప్రకృతి క్షేమ
విషయాల అని జూరగా అమృతం తెలుసు.



తువార్

೩, ೩೨, ವಿಜಯನಗರವು ವಸವ್ಯುತಿ

தென்காடு இலட்சுமி ந. சி., தய்யூலு

1. *Staphylococcus aureus*

పిల్ల నీఫా మికాయలు జన్మించి
వది చాచా చుదానరంగా ఉంటాయి



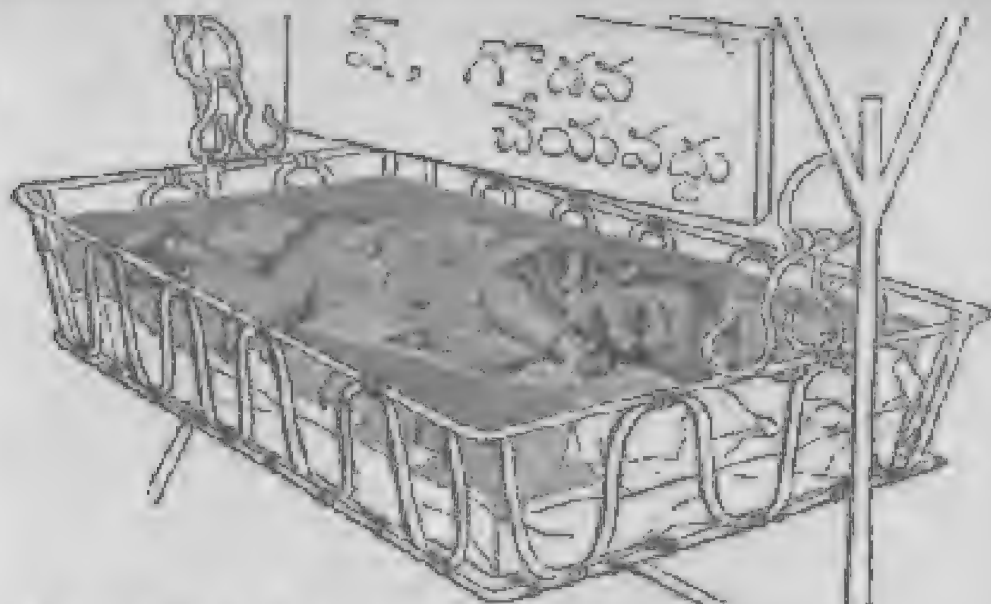
అనేక రికార్డులలో అవస్థాయి

nifa

చాలా రుచికరమైన నీఫా మికాయలు

వలసాయి: వైజాపి మిల్క్ ట్రస్ట్ లిమిటెడ్, హైదరాబాద్.

CALL TEL A 72



చక్కచక్క పెరగాలి...

మద్రాసులో ఎన్నికైన మేయర్లుగా వారికి సామాన్య మేయర్ల అవతరణలు
 కలుగుతాయి. ఈ రోజు - ఈ మేయర్లతోనే అమెరికా రాష్ట్రపతి సేవగాలి.
 సామాన్య అన్ని వరుస సారిలూ చక్రవర్తియ్యాలంటే శరణార్థులైన
 అమెరికాను అనుసరించాలి. అవకాశం ఉంటే అదే రోజున మేయర్లను
 కూడా చూడడం శరణార్థులకు కార్యకరం.

అవ్వతొంజనమ్

గ్రేస్ మిక్చర్



செய்துள்ளதாகவும், மேலும் கனம் கருணாநிதி அவர்கள் 4 மாதங்களுக்கு முன்பு, 1977-78-ம் ஆண்டு

సువాసన

ప్రసరంబే

రేమీ

స్నో &
పౌడర్



REMY



చందమామ

వందానుకు : ' చక్రపాణి '

రామాయణ కథ గురించి ప్రపంచలో ఉండే అనేక రకాల అపరాధాలు తెలిగించడానికి "చందమామ"లో బామ్మకి రామానుజు కథను విశ్వాత్మమా కూర్చుంటూ ప్రచురిస్తున్నాము. ఈ విషయం అనివారకే స్పష్టం చేశాము. అయితప్పిక "రామాయణం మోసం తింటాడా?" "గురువు వకటి నడిచేవాడని చదివామే, అతను బోయరాజుని ఎందుకు కాశాడు?" "రామాయణం సుమద్భుతం అయ్యి మాతమంటారా?" ఇలాంటి సందేహాలు, సాక్షులు మంచి వివేచనశక్తిగా, పాఠకులు ఇలాంటి కుశంకలు మోసి రామాయణం తాలాకు అసలు కథ "చందమామ" ద్వారా తెలుసుకుంటారుగాక!

సంపుటి : 30 ఏప్రిల్ 1962 : సంచిక 4

భారత చరిత్ర



చంద్రగుప్త తమిళనాడు విందుసారుడు క్రీ. పూ. 273 ప్రాంతంలో జననమయ్యాడు. ఇతని చరిత్రకారుల నాలుగు సంవత్సరాల అసంతకం ఆశ్రయించి పాటలీపుత్రంలో రాజ్యాధిపతికం చేసుకున్నాడు. విందుసారు తన అనేకమంది కూతుళ్ళూ, కొడుకులూ ఉండేవాడు. రాజ్యాధికారం కోసం విందు సారుడి కొడుకుల మధ్య ఘర్షణ జరిగివట్టు కనపడ్తుంది. అతను తన సోదరులను అనేకమందిని చంపి నిండాసినం ఎక్కాడని ప్రతితి. అతను విందుసారుడి సంతానవానికి అసలైన వారసుడుగాక పోవచ్చు. అతనుడి పట్టాధిపతికం నాలుగేళ్ళు అలస్యంగా అరగ బానిక కారణం అన్నదమ్ముల అంతా కలిపామి నావచ్చు.

అతను "ప్రియదర్శి", "దేవాదాం ప్రయ" అనే విభిన్నతను తన పేరుగా చేర్చుకున్నాడు. అనేకమైన అశేక కులనా

లలో ఈ విభిన్నతా కానపడతాయి. రాజ్యాధికార వచ్చిన తొలికాలంలో అతనుడు తన ప్రాధ్యులలాగే కత్తి వట్టి ఏలాడు. ఆయన కళింగ రాజ్యంతో సైదమైన యుద్ధం చేసి వాప్తికానా మిగత సామ్రాజ్యంలో చేర్చు కున్నాడు. ఈ విజయంతో మిగత సామ్రాజ్యం తమిళదేశం మొనహ యావ ద్భారతాన్ని ఆక్రమించింది. అదేమిటి ప్రాసులో చాలా భాగం ఈ సామ్రాజ్యం లోక వచ్చింది.

కళింగ యుద్ధం భారత చరిత్రగతిలోనే గాక ప్రపంచ చరిత్రగతిలో కూడా ఒక ప్రముఖ ఘట్టంగా పరిణమించింది. అది అతనుడి జీవితాన్నే మరొక మార్గానికి తిప్పింది. కళింగ యుద్ధంలో అరిగిన రక్త పాతం కళ్ళారా చూసి అతనుడి అంతరాత్మ మేల్కొచ్చింది. ఆయన విశ్వాత్మంతో ఉనిచి పోయాడు. కత్తిని విడిచి దర్మాన్ని

వెప్పెట్టాడు. ఇక ప్రపంచంలో ధర్మ మెల
యారు తప్ప అస్తవ్యయం ముందరాదని
తీర్మానించుకున్నాడు. అటు పిమ్మట
అయిన అనుపరిందిన వైద్యక విభాగంలో
మాదా మార్పు వచ్చింది. తన రాజ్యంలో
ధర్మమోపే తప్ప యుద్ధమోపే వినవించే
రాదని అగోకుడు గావించాడు.

చొద్దరుతమూ, ముద్దుడి బోధలూ
అగోకుడు అమితంగా అభ్యుపదించాడు. అయిన
వాటిని శ్రద్ధా పశ్చులతో పఠించి అపరిలం
చించాడు. ముద్దగయకూ, కపిలదీప్తు
వగరానికి యాత్రలు చేశాడు. అయిన
"ధర్మ యాత్రలు" వెస్త్రా తన రాజ్య
మంతా తిరిగి సామాన్య ప్రజలకు "ధర్మం"
బోధించాడు. ఒక్క తిరిగి 256 రాజులు
దేశయాత్ర చేసి, తన రాజ్యంలోనూ, పరిసర
జంతుల్ని పోషించాడు. ప్రజలు
వనకలి కన్న దేశభావిక దగ్గర వడ్డారని
తప్పవనట్టాడు.

ధర్మప్రాపన కోసమూ, ధర్మ వ్యాప్తి
కోసమూ అగోకుడు చెనెన కృషి సాహసిత
మొనడి. ఇందుకుగాను అయిన ప్రత్యేకంగా
ఉద్దోగలను నియమించాడు. దేశమంతటా
కలాకానదాలు వెలులవాడు, ధర్మ స్రంభాలు
పెచ్చాడు మొలవాడు. తన కాలాల్లో



"ధర్మ మహామాత్రులు" తన ఉన్నతాధి
కారులను పెచ్చాడు చేశాడు.

రాజ్యంలో అరాజకాన్ని తన అటు
విడుదా, ఇతర జాతులవారూ ఉండేవారు.
వారిని చిల్లప్రయోగంతో అబిడె పద్ధతికి
అగోకుడు స్వస్తి చేప్పాడు. అయిన తన
కొడుకులకు సహితం నైతిక విజయం
యొక్క ప్రాకస్త్రం బోధించాడు. ధర్మ
ప్రచారంలో అయినకు గాయదాని మొదలైన
అయిన పశ్చులకూడా తోడ్పడ్డారు.

చొద్ద ధర్మాన్ని ఇతర దేశాలలో ప్రచారం
చెయ్యడానికి అగోకుడు ఇతర దేశాలకు
ప్రచారకులను పంపాడు. తనవిధంగా

బౌద్ధం సింహళానికి, బర్మాకు, సుమత్రాకూ
ఇతర ప్రాంతాలకూ వెళ్ళింది. యివని
దేశాలకు కూడా అశోకుడు ప్రచారకులను
పంపాడుగాని అక్కడ బౌద్ధం అంతగా
పాదుకోలేదు.

అశోకుడు మిగిలిన కృషిలెవ్వాటిని నిర్వహిస్తే
మైన బౌద్ధ ధర్మాలను తిఖిత రూపంలో
'తయారు' చేయించాడు. బుద్ధ సంఘం
సక్రమ నిర్వహణ గురించి కూడా ఆసక్తి
చూపాడు. అశోకుడిలో వెకిలి మేముంటే
అయిన బౌద్ధ మతాభిమాని అయినప్పటికీ
ఇతర మతాల పట్ల అసహనం చూపలేదు.
ఇతరులను చూపనివ్వలేదు. బ్రాహ్మణులూ,
జైనులూ, గోతరిమతం వారైన అజీసికులూ,
తదితర మతాంబారూ తమతమ మతాలను
స్వేచ్ఛగా అనుసరించిగలిగాడు.

తాను ఎరైతే బౌద్ధించాడో దాన్ని
అశోకుడు అక్షరాలా అచరించాడు. జంతు
చంధను అడుపుటో జరిగింది, బలులు

నిషేధించాడు. మానవులలోపాటు పశువు
లకు కూడా చికిత్సా సౌకర్యాలు ఏర్పాటు
చేశాడు. ప్రయాణకుల సౌకర్యంకై కంఠపా
దార్ల వెంటరి చెట్లూ, తోటలూ కేయించాడు.

అశోకుడు మరొక ప్రత్యేకత ఏమింటే:

అయిన నిర్మించిన కట్టడాలు అత్యద్భుత
మైనవి. అలయాబూ, విహారాలూ, స్మారక
స్థూపాలూ మొదలైన వాటి చెంత అద్భుత
మైన పాఠ్యాలు కట్టించాడు. అయిన ప్రజ
లకు బక్కతా, సహనమూ, అహంసా
బౌద్ధించాడు. అయిన కృషితో గంగాతీరాన
కొద్దిమంది మాత్రమే అవలంబించిన బౌద్ధ
మతం చెక్కిపడ్డాన్ని పొందింది. భారత
చరిత్రలో అశోకుడివారి అపూర్వ వ్యక్తిని
మనం చూడం.

అశోకుడు 36 లేక 37 విశ్వపాటు రాజ్యం
చేసి 232 (క్రి. పూ.) ప్రాంతంలో మర
మించాడు. అయినతో మగధ సామ్రాజ్య
వైభవం మానిపోయింది.





పార్వతీకల్యాణము

పరమహంసము :

రేడి మన్నులుల గూడి యుతురాజు బెంచెయి
కవి కథా వచనెల్ల వృంగించి వేసమామి !
ప్రభు చరిత్రుని శంక బడినట్లు-తెచ్చెల్ల
జారాను చిరురాజుగా మార్చి చిలనిల్లి !

మొలకలిడి చెప్పచిల్లె,
మొగ్గలిడి పుష్పచిల్లె,
పరిమూరిడి కన్నులను
పండువైనది వనమే !

చిలుకలును, కొయ్యలును
చరిగి చిమ్ముచరియె,
కులము మారుత మొలసి
మైముఱుపగావించె !

పాన్పు కంబెను ముందు మోయిగు,
బూరు కంబెను ముందు మోయిగు,
పొన్న మోయిగు మోయిగులను
మన్ను పూచె అళికవరువులు !

పాన్పు వెట్టుల పైకి ప్రాకిరి
పూవలిరు గురివెంద రిగలు
రతి వెతికి ముఱ్ఱాల్ల వందరి
రచనిలై నెలవిల్లుయందెను !

వెల పైనును, రాం పైనును
పూల పుప్పొడి కుప్పలానెను,
మొళ్ల శంపలు గూడ నా ర్థ
ప్రాళ్ల మోటువ ముంగిటయెను !

చీయగా అరకండ్లు వెట్టిన
అరు లీడిరి తనదు కొమ్మున
నెల్ల చారల చచ్చు వ్రయిమోచి
మల్ల మెల్లగ గోనుచుండెను !

చంద్ర హంసికి చర చరము
పాల్గెమున పలదూతు లిచ్చెను !
ఒక్క పుష్పంబు తేలి మెరుగము
మిక్కిలిగి వెలికినె గ్రులెను !



అపరిచితుడై అరవి సోలసెన
అచ్చరమి కింపుకుడు తిక్కకు
గీత మాటాడించు నెవమివ
చాతురిగ ముద్దాడుమంటెను !
తనమునకు మాధుర్యే నిర్దుడు
తరును నొకతెను యాచి 'శివ శివ'
యనుచు కన్నులు మోర్చి నిచ్చుచు
అమె వెంటరి లేచి పామెను !
శివ తపోచన మా వనంతుని
శివరత్న మర్చిల్లియుండెను
కాంచి తన పని మిత్రులె యువ
రింగగదిదని మెనుచు తలచెను.

రమ్మమగు నొక పూతి వందలి
రతని నిర్మి రమా శుమాచుడు
చెజుచు వెల్లును, పూవుటవ్యాలు
చతగెది-శివు చెంత రెగెను.

శివుడు కన్నులు మోర్చి వ్యాఘ్ర
జనమునందున కూడుచుండెను ;
శాంతరస మాతారములు సా
కాత్మరించని యట్టు బుండెను !
ఎవరపై రేగ గట్టి తాళుడు
జనమునందు మునింగియుండెను ;
కాకినై వైరాగ్య మెల్లను
వాశి పోనన యట్టు బుండెను !

అరలు లేచి మహా సముద్రం
బిట్లు నిశ్చలుడైన తుకుని
కాంచి రత పతి గుంటి అదెను,
కలిమినుండెటి వెల్లు బాతెను.

గురతె దిట మొనరించుకని యా
కుకుడుబాణుడు పైగ చెసెను ;
దలకలును శౌంబలులు వెల్లువ
శివు లతాకారమున మ్రోసెను.

శివుడు పండళ్ళుకుడు నొటికి
అత్తముగ వ్రేలుంది కాకినె ;
వెంటని నిశ్చబ్దమయి వన
విధి మంతయే మాట మెరుగెను !

పుష్పిలాలం వపుడు మెల్లగ
చాచల మాటగ నేగి శివుని

అంబ దూరమిదంబు నుండిన
గుప్తు మామిది చెంత చేరెను.
శివుని పూజకు ఎత్తె పువ్వులు
చెతగని గిరివృత్తి యువ్వులు
నమన దెచ్చిన పూల తిలగ
శివు మొగమున బయలుదేరినను.
నందిగిరిని యాజ్ఞ గ్రహిని
పగితివాని విలాస మెచ్చిగ
శివుని చంకకు వెద, మామిది
చెతకు విల్లును ఎక్కు పెట్టెను.
మాది తగుదను అమిది గుఱి విడి
మీరుకు అన్మదదాస్తమెనెను;
అదా చెక్కిల్లెదది పూద
యంబునం దనురాగ ముత్తెను!

శివుని పాదములందు పార్వతి
సగ్గుతో పువ్వులుంచి, చెల్లగ
చెంది తిర్చిని పూవు బాణగ
శిరము పంచి సమస్కరించెను.
పాదము కన్నులు విచ్చి కనుగొని,
"అదేద్యులంబు మిగిని బలయూము
మిగుత!" అను దీనించి - మునిదదని
చగవుతో తల తుంచె పార్వతి.

ఉహాహూ! యని మధుడు తన న
మౌహవాస్తవము తింట వెతిగెను;
పాదని యద గుఱి చెవి చూచుచు
అదను శాశ్వతై దేవిదేహుండెను.



శివుడు పార్వతి అను తిచ్చిన
అశివాలను శివుని తిచ్చెను;
అదరమున శివుడు దానెన
అంచుకాదే మించుకొనివచ్చెను!
అదియె మదమని తమ్ములపురని
మెంట్టుకొని రసదాది చిల్లుడు
పెదవి గణచి మహాగ్రహంబున
వదల నిశునిపై న బాణము.
శివుడు అను కెచ్చెనది చూడెను,
పెగుతో అను శిరము పంచెను,
తర్కుడు పాడుపువ పాటకతలిగ
శింఠు మన మిచ్చాంగి పొల్లెను!

కన్న ముగ్ధుల తామ చూచిను
 తన ముగ్ధుల మిగులు కనుక;
 బలమి వుట్టబడిన, పూవల
 కిదియ మెలకై గిరిని నిలబడె!
 పాపం చూపుట గురు పాపము
 పరగుచో బడి రాని పయ్యెను!
 పూవలక బత్తరచ్చి చూపుట
 పాపములందో అగ్గ ముద్యును!
 మమకార తన ముగ్ధులు చూచుచు
 బలమి కిచ్చి, తనమున త్రిప్పచు,
 పాపముల పరమేశ్వరుల ఎదురు
 చావమందు పరమేశ్వరులను.
 అంత పరమేశ్వరుల చెప్పుట
 వింతవడి నబుదనలు చూచెను;
 గుర్ర ముగ్ధుల క్రింద నిలబడి
 బయ్యి చూచు పాపములను.

అప్పుడ! యీ పని ముగ్ధులని దని
 కిచ్చుట చెప్పుట కనుక చెప్పును;
 ముగ్ధులం లోక కిచ్చుట చెప్పును
 ముగ్ధుల చూపుట చూపుచున్నాడు!
 అప్పుడు ముగ్ధులని బయ్యు చూచు
 లుగుచు చెప్పుచున్నాడు ఈ కుడు
 ఈ ప్రభువని చెప్పుచు పాపము;
 పూవలక చెప్పుచు చెప్పును!
 అంత రతి ముగ్ధులని కేవలం
 అప్పుడు గురులని చెప్పుచు కిచ్చుచు
 చెప్పు, చూచుచు గుర్ర గుర్రులను,
 రిచ్చుచు ముగ్ధులని చెప్పుట,
 అంతలో పాపములని చెప్పుట
 కనుగుచుచు, అప్పుడు ముగ్ధులని
 చెప్పుటని రని యింటి కిచ్చు—
 అప్పుడు ముగ్ధులని చెప్పు! - (నగేదు)





10

శిలపూర్ణాన్ని తప్పి వెనెనెపాగలో వెల్లడుస్తూ బ్రహ్మమంది మాంత్రికుడు, తన శిష్యుల్ని వెలికించి ఇటుకు సేదించుకు ప్రయత్నించాడు. కాని, సాధ్యం కావడం. పాటుచిలంతో చిలంతి ఇటుకుకి వచ్చి, రాక్షసిమన్ను చిన్నచాడాయి. అయితే పాత్ర ఇర్రుకు విరాళ గర్భించి, సగవంతి ముగిసాచింది తియింది అల్ల యచ్చామి. (గీతాంశం)

సేనానాయకుడు ముందుగా నగరంలోకి వెండిన సైనికుడు, తప్పకుండా, తాపా మర్చాలూ వాయిదాని శిలపూర్ణాని వెంటబెట్టుకుని, నగరంలో చాలింపు వెంటించాడు.

చాలింపు వెంటిచాని జనం గుంపులు గుంపులుగా చాలి తేకలు పెరుతూ, అనం బొత్తువాలు ప్రారంభించాడు. చాలామంది బ్రహ్మమంది మాంత్రికుని వగవెంటిచు నగర ద్వారం దగ్గరకు వెళ్ళారు. ముందుగా ద్వారం చాలి నగరం ప్రవేశించినవాడు

రాజగురువు. అయితే శిక్ష సామర్థ్యాలవల్లనే మాంత్రికుడు వట్టుబడ్డాడన్న వార్త వచ్చి ప్రజలు అయినను గొప్పగా స్వాగతం యిచ్చారు. అయినను వెళు బెత్తి అందమో పేరెలు పలికాడు.

కొద్దిసేపటి తరువాత సేనానాయకుడు, అతనికి వెనకగా చాలిది అవసరం వెళుతున్న మాంత్రికుడితో సైనికులూ నగర ద్వారం దగ్గరకు వెళ్ళారు. మాంత్రికుడు అ స్థితిలో చాలి, ప్రజలు అపహేళన



దర్శనంపడతే రాజ్యాల జయించాలనుకున్న బ్రహ్మదండి, యిప్పుటి తన నిజ స్థితికి కళ్ళవెంటనీరు కార్చుకొంటాడు. వాడు తనను చూపు మొట్టి దుర్మోక్షుడాయామన్న ప్రజలతో, "అయ్యోలాదా, నన్ను కి మించండి, పడునించండి! మర్రి గడ్డి తినేటటువల్ల, వివేక పరపిల్లు దేశాదు. పంక బంతువు అకారం ధరించి, అడవిలో నానా చిట్టకృం దననవాయా, సేనానాయకుల్లా చేపనవారా, జయమల్లానే నా గాడిదమోడి నిమ్మకాయ, నేమి కాదు. వెతనియాలి వాళ్ళ, వాడి వెంట పున్న కేశవుడనే గొడ్డ కావటని పట్టుకోండి," అంటూ తావుతు మన్నాడు.

బ్రహ్మదండి మాంత్రికుడు అన్న మాటలు విన్న ప్రజలు, సైనికులను జయ మల్లగురించి, కేశవుణ్ణి గురించి అడిగారు. బాసెడి జవాబుగా సైనికులు; ఆ ఇద్దరూ వెంటల్లో విక్కల్లో కనిపించకుండా వాళ్ళున్నారని చెప్పారు. ఆ వెంటనే, కాస్త తేగింపూ, కొండవీట ఉత్సాహమూ గల కొందరు యువకులు, కర్రలూ, ఖుటలూ తెసుకుని, అడవికిగ వెళ్ళివచ్చారు.

కేశవుణ్ణి, అతని ముసలి తండ్రి, గాయ మర్దూ, కొండరావి, ఎరుగుల కొండ వాటి అవకల పున్న అరణ్యం చేరారు. చుట్టూ

తేస్తూ పెద్ద గోల ప్రారంభించారు. కొందరు మోంత్రికుని కిగ పట్టుకుని అతని యింట్లో పూరారు. మరికొందరు వాణ్ణి తిడుతూ కట్టబెట్టారు. సేనానాయకుడు వాళ్ళను వారిస్తూ, "మాంత్రికుడికి ఎలాంటి పూనీ జరక్కూడదు. ఇదే మహారాజు అల్లు. దీనికి తెలిసిన ఒక రహస్యం వల్ల మన రాజ్యం సుఖించకానున్నది. ప్రజలందరూ వెండి బంగారాల్లో మునిగి తేలవచ్చు." అన్నాడు.

బ్రహ్మదండి మాంత్రికుని యింట్లోకి కోవాఫలం, వాళ్ళనే తనదీలవ్వు మాటలూ విని అవమానంతో, కడులతో, పనికి పోయారు. రాకాసిదోయలో లలించ నున్న

సాక్షాత్తుడైన శివుని గురించి

శివుని వైదిక, బ్రాహ్మణ మతావళిని చూస్తున్న కేశవుడికి, కొందరు మనుషులు బట్టబట్టగా అతనివార్త వెంట బయలుదేరి, కొందరి కామల కనిపించింది. తమకేమి కోరికలూ గాలించిన బ్రహ్మపుత్ర సైనికులు, తరలు బాబ్బుగని కొంత దిగి సగరం కేసి పోతున్నారు.

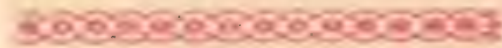
సగరం నుంచి వెళ్ళేవాళ్ళు చేతుల్లో వైన్ను కర్రలూ, తాగుతూ ముస్తానె కేశవుడు తమకు వాళ్ళ నుంచి ప్రమాదం రానున్న దని గ్రహించాడు. ఆ వెంటనే, అతడు వెళ్ళి దిగి పిచ్చి తన తుద్రుకి. ఎయి డిల్లకూ, కాదున్న అపదను గురించి చెప్పాడు. అయిదుల్లూ, ముసలివాడూ తన వాళ్ళు పోయారు. వాళ్ళిద్దూ కామికల వైపు వెళ్ళి వెళ్ళి ముసలి వాడిని కనిపించారు.

ఆ ఇద్దరూ వెళ్ళి దిగి వచ్చారు. అయిదుల్లూ కేశవుడితో, "మనం కర్మ, ఈ వచ్చేవాళ్ళు ఎక్కువ ప్రమాదాలయి. పిచ్చి ముసలి వాళ్ళలో వచ్చేవాడు కేశవ వాళ్ళు వెళ్ళు కొందరూ, వాళ్ళు వున్న అతనివైపు చుట్టూ ముట్టడా వెళ్ళు ముట్టడమూ అలా అరగితే, మనం పిచ్చులో పడిపోతాం. ఇప్పుడు అందరూ



లోపలి భాగంకి పారిపోయేందుక్కూడా మనం అక్కడే ఉండాలి. వెళ్ళు. అన్నాడు. కేశవుడి, ముసలివాడిక్కూడా అలాగే ఎదురించి, తాము బ్రహ్మపుత్ర వామరకు దిక్కితే, నానా కష్టాలతోలా కావాలి వస్తుంది. కొంతదారికు వెళ్ళి తామునె బ్రహ్మదండి ముగితుకు తమ ముద చాల్చా వున్నాడు. పాత్రగా ముసలివాడికి ఒక అపాయం గలిగింది. అతడు కేశవుడితో, అయిదుల్లూలో యదా అన్నాడు.

"వెన్ను పిచ్చివా అతిది సగలు తెచ్చి కాళ్ళూ, వెంటూ కర్మ, ఆ కిగిలె కాకి మర పడుకో బెట్టించి, మన వెంటనే తా



ఆ వెంటనే నలుగురికి దుగురు యువకులు మునుపివారి కట్టు విప్పిపాగాడు. నొరదను, "వాళ్ళేమీ పోయారు? అరణ్యంలోనే వాళ్ళున్నారా?" అని ప్రశ్నించాడు.

"అయ్యో, వాళ్ళు ఇలాంటివారు. పులికి తెలియకుండా వాని పాలు పెడితే చకం. మీరు వాళ్ళ కోసం అరణ్యాలన్నీ గాలిస్తారని గ్రహించి, చిచ్చుగాళ్ళలాగా వేపాలు చూపుకుని, బ్రహ్మపురంకిని పరిగెత్తాడు," అన్నాడు మునుపివారు.

అక్కడ చిరిసి వాళ్ళంతా నోచా అని ముక్కుల మీద వేళ్ళు వేసుకున్నారు. వాళ్ళల్లో బాగా తెలివిగలవాళ్ళనుకుని ఒకడు, "తలె మోసం! మనం ఎక్కడైతే వాళ్ళ కోసం వెతకడమో అక్కడికి వెళ్ళారన్న మాట! రాజప్రహారిని తెలిసిపోయిన తరువాత ఎవరైనా సగడం పడిలి అరణ్యాల్లోకి పారిపోతారు. ఎళ్ళు అరణ్యాలు పడిలి సగడంలోకి పారిపోయారు! అలాంటి ఎత్తైన వాళ్ళు ధన సైనికులకు చాలక తీరు!" అన్నాడు.

ఈ విధంగా మునుపివారి మాటల్లో అందరికీ నమ్మకం కుదిరిపోయింది. వెంటనే వాళ్ళు, అట్లు అట్లుగా అమ్మి వైపులకూ పరిగెత్తుతూ, "ఓహో! మాంబ్రెకుడి శిష్టు



చిత్తరూ చిచ్చుగాళ్ళ వేపాలు వెనుకను విగడం కేసి పారిపోయా రోహో!" అంటూ కేళలు పెట్టాడు.

వెంటనే అనంత సగడంలో వున్న చిచ్చు గాళ్ళందరినీ చొరక పుచ్చుకునెందుకు విగడం కేసి పరిగెత్తాడు.

బ్రహ్మదంతి మాంబ్రెకుడి శిష్టుల వెంటకు అయలుదేరిన ప్రజలు తిరిగి సగడం లోకి గుంపులు గుంపులుగా వస్తూండగా, నాచేగరులో శ్రావ్యుడండి మాంబ్రెకుడు చాటగారి వయందు వేతులు కట్టివుడు వెలుగుచి, తనకు ప్రాణుతికి పెట్టువలసిందిగా అయన్నీ పలిమాయకుంటున్నాడు.



రాజాగారు, రాజగురువు, ముల్లత్తు, సేనా
రామకుమారులూ మూర్తిలిక్ష ప్రార్థించి రాజుని
లోయ నడుమకు వెళ్తుంటే దారిని
చూస్తున్నారు. కాని, పరుండుగా తనకు
ప్రాణహాని జరగదని అవసరం యిస్తే తప్ప,
తన అరిమార్చం చెప్పనిది మార్చుకుంటు
నట్లు చెబుతున్నారు.

"ది కిమ్మ సూర్యుడు కలుగదని రాజు
గారి పక్షంగా నేను అభయం యిస్తున్నాను,"
అన్నాడు రాజగురువు. రాజు అంగీకరించి
పాపముగా అరాచిందాడు.

రాజునిలోయలో పరి అభిరూప
భవనమున్నది. దిక్కు చెప్పిచాల
అందముగా ఉంది.



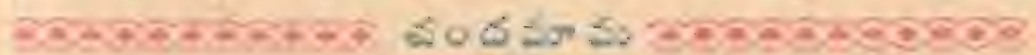
నిజమా? నిజమైతే అందుకు రావీరి
యనిస్తావు?" అని అడిగాడు రాజగురువు.
మార్చుకున్నాడు.

"గుజరా? రాజగురువు తూటామణి!
అపాపకుల చూడల మర్రి. ఇన్ని
వైపులు స్వయంగా ప్రత్యక్షమై చెప్పగా,
ఈ చెప్పంతే విన్నాను. అంతకన్న చూ
చింది కాదా?" అన్నాడు ప్రార్థించి
మార్చుకుంటాడు.

"అ మామూలు నమ్మదగినదేనా?" అని
ప్రార్థించాడు రాజగురువు.

"భైరవా, భైరవా! పాపం పొందుగాక!"
అంటూ మార్చుకుంటు లేచి చెప్పటా
మూడుగురు, "అర్చనైవేదికలుగా, అ భైర
వేంద్రుణ్ణి ప్రత్యక్షం చెమకునేందుకు నిష్ఠితే
అపాపి చేశాడు. అబద్ధం, అ రాజుని
లోయ చేరేందుకు శత్రుడవలసి స్తన్న
అంతర్జాతీయ మున్ముఖుని. అయి
నా మామల్లో నమ్మకం పుంచకపోతే, యిత
రాక కాలభైరవుడి పాదపత్యస్థయమే
శరణార్థి!" అంటూ భక్త్యైవేళంలో
మొదలుకు వెలివేయాడు.

"గురువారా, నేను దుష్టుడనా, నన్ను
విస్తానని పున్నాను," అంటూ రాజు
అందరినీ కలసిందాడు. అంతలో భార్య





పద్మ కలకలం బయలుదేరింది. సేనా నాయకుడు అప్పటికి వెళ్ళాడు. ఇద్దరు ప్రముఖ రాష్ట్రాధిపతులు, అతిమండుల వచ్చి నిలబడ్డారు. వాళ్ళను చూస్తూనే రాజు గుమ్మర చేయి పూచి, "అవతికి రండి! ఏమిటి విశేషం?" అని అడిగాడు.

"అయ్యా, నగరంలోని యువకులు, కన 'పదివేల వచ్చగార్లు'గా పట్టుకుని, 'నువ్వు మోలెకుడి కమ్మడిసేనా, నిజం చెప్పు?' అని గొడ్డను బాడినట్టు వాడుతున్నారు. అడ్డంపాయిని మా మీదకూడా వాళ్ళు కర్ర త్రేతుతున్నారు." అని చెప్పాడు సైనికులు.

"ఏమిటి వింత?" అంటూ రాజు, సేనాని కేసి చూశాడు.

"ప్రభువారికి ముగ్ధులు, విద్యగాల్ల వేరలు వెలసిన, నగరంలో తిరుగుతున్నా రని ఒక పుకారు పట్టంది. అందులో వున్న నిజమెంతో తెలియ," అన్నాడు సేనా నాయకుడు.

రాజగురువు జోర్గా పదివున్న మోలెకుడు జారితో తన్ని, "బ్రహ్మదండీ, తేలే, చిన్నావా ఈ పుకారు! చిచ్చగార్లు వెడంలో వున్న, నీ కమ్మల్ని గుర్తు పట్టగలవా?" అని ప్రశ్నించాడు.

బ్రహ్మదండీ మోలెకుడు చప్పన లేచి నిలబడుతూ, "గురు ప్రభో! వాళ్ళను చిచ్చ గార్లు వెడంలో కాదు, మహారాజుల వెడంలో వున్నా గుర్తుపట్ట గలను," అన్నాడు క్షమాగా. అప్పటివరకూ తేరు మెదవకుండా వున్న మంత్రు, "అయితే, మహారాజా! వగంంలో వున్న చిచ్చగార్లందరినీ పట్టుకుని యిక్కడికి తప్పించవచ్చా?" అని అడి గాడు. రాజుగారు సరే నన్నట్లు తల పూపాడు. మంత్రు సేనానాయకుడూ గడి నుంచి బయటికి వెళ్ళారు. వాళ్ళ అల్లు కాగానే సైనికులు చిచ్చగార్లందరినీ వెతికి పట్టుకు వచ్చెందుకూ, వగంంలోని అన్ని పెరు లకూ పరిగెళ్ళావి. — (తంకా పురి)





భూతాలు చేసిన పెళ్లి

2

మృగభూతం హుసనసు తెచ్చి రాజభవనం నడిమిలో ఒక అడుగు పైస పడుకోబెట్టి, నెద్ర తెరిచి, మొదట్లో హుసనకు అంతా కల అనిపించింది. రాసు పడుకున్నది తన తండ్రి గుహాధిలో కాదు సదేకవా, తన మేట్టూ చిన్న సగరం ఇలా కూడా కాదు. అతని అశ్చర్యంతో అరవబోయే సమయానికి ఒక పొడుగుపాటి మనిషి, గత్తం గలవాడు, ఎరట ప్రత్యక్షమై, ఊరుకోమని సంప్రదించాడు.

తదనాత ఆ మనిషి ఇలా చెప్పాడు. "దెనక మంచి కూతాన్ని. నీ అందానికి తగిన భార్యను ఇవ్వకానికి ఈ కైలో నగ రానికి తెచ్చాను. నేను చెప్పింది శ్రద్ధగా విను. అలా చెందా. వెంటనే బయలుదేరి ప్రియకాలకు వెళ్ళు. అందులో నుంచి ఒక నూనె పెళ్ళికాడుకు వస్తాడు. వాడి వెంట

బసించాలి నుంచి ఉంటాడు. అదేవాళ్ళూ, పాడేవాళ్ళూ ఉంటారు. నువ్వకూడా వారిలో చేరి, వారిలాగే ఒక వెలిగించిన కొవ్వెత్తి వట్టుకో. ఇదుగో కొవ్వెత్తి. పెళ్ళికాడుకు పెళ్ళి అంటికి వచ్చేటప్పుడు నువ్వు వాడి సరసన చేరి నడు. అదే వాళ్ళూ. పాడే వాళ్ళూ పెళ్ళి కాదుక్కు సలాం చేసినప్పు డిల్లా ఈ నుంచిలో వెయ్యి పెళ్ళి బంగారం విడుదలై. ఈ నంబ్ తీసుకో. ఇందులో ఉండే బంగారం తీసిగిపోతుందన్న భయం నీకు వద్దు. ఎంత తీసినా ఇందులో ఇంకా బంగారం ఉంటుంది. అందుచేత నువ్వు ఆ గుంపులో వాళ్ళందరినీ మంచి చెసుకో వచ్చు. తరువాత పెళ్ళి అంటికి చేరినానే గుంపులో వున్న వాళ్ళందరూ వెళ్ళిపోయినా కూడా నివ్వు మాత్రం గూనివాడి పక్క నుంచి వెళ్ళిపోకు!"



ఈ మూడు ముచ్చెలు అ ముచ్చెలు మూడు ముచ్చెలు. ఈ ముచ్చెలు అంతా గోపనగా ఉన్నది. అయినా భూతం చెప్పినట్లు చెయ్యటానికే. అతడు నిశ్చయించుకుని, కొవ్వొత్తి తీసుకుని స్నానశాలకు వెళ్ళాడు. అక్కడ చాలామంది ఉన్నారు. అందరి చెతులలో కొవ్వొత్తులున్నాయి.

గూని పెళ్ళికొడుకు స్నానశాల నుంచి బయలుదేరగానే, అడే వాళ్ళతోనూ, పాడే వాళ్ళతోనూ ఊరేగింపు సాగింది. హసన్ బాబాన్ని తోసుకుంటూ ముందుకు వచ్చి, గూని పెళ్ళికొడుకు పక్కనే వదనపాగాడు. ఆ ఇంటిలో అతని అందం చూసి అక్కర్లే

సేదనివారు లేదు. అతను ధరించిన దుస్తులు కూడా పెళ్ళికొడుకు దుస్తుల కన్న ఎన్నో చెట్టు విరిచైనవి.

ఊరేగింపులో అడేవాళ్ళూ, పాడేవాళ్ళూ ముందుకు వచ్చి పెళ్ళికొడుకుకు సలాము చేసినప్పుడల్లా హసన్ గుచ్చిళ్ళతో బంగారం తీసి ఇచ్చాడు. భూతం ఇచ్చిన పంచి నిజంగా అడియమైనది. దాని నుంచి, అతను ఎంత బంగారం తీసి ధర్మం చేసినా అంత అంతదే ఉన్నది.

ఊరేగింపు పెళ్ళి ఇంటికి చేరే సరికి హసన్‌ను చెప్పడల్లా చూసినవారు ఊరే గింపులో ఒక్కరూలేదు. ఈ పెళ్ళి గిల్లు దివాలంతోనే ఉన్నది.

అక్కరి నోకర్లు అడేవాళ్ళనూ, పెళ్ళి కొడుకునూ తుప్ప మిగిలిన ముగివాళ్ళను ద్వారం తీర్చి నిలిపి వేశారు.

నాని గుంపులో వున్న అడే స్త్రీలూ, పాడే స్త్రీలూ హసన్‌ను తీసి వెంట లోపలికి రానివ్వాలని పట్టుబట్టారు.

హసన్ లోపలికి రాకపోక తాము అని మనీ, పాడ మనీ పుష్టంగా చెప్పారు. వాళ్ళు హసన్‌ను చెతులు వట్టుకుని లోపలికి తాక్కు పోతూంటే ద్వారపాతుకులు ఏమీ చెయ్యి లేక పోయారు.

లోపల చాలాసేపు అడవాళ్ళు అచ్చట్టూ ముచ్చట్టూ సాగాయి. గొప్ప గొప్ప అమిర్ల భార్యలందరూ అన్నారు. పెళ్ళికూతురు పెళ్ళికొడుగు చెంటి మీదకి అందగా కుంతటం చూసింది. కానీ అతనెవరో, అక్కడ ఎందుకున్నాడో అమెకు ఎంత అసౌచరికా అర్థం కాలేదు.

వేడుకులచ్చి అయినాక అడవాళ్ళు పెళ్ళి కూతుర్ని పడక గదిలో విగతెట్టి తమ పాదస తాము పెళ్ళిపోయారు. వెతుకలు జరిగిన పాలులో గూని పెళ్ళికొడుకూ, హసన్ మాత్రమే మిగిలాడు.

"నువ్వకూడా యక్కజ్జింది, పెళ్ళికా! నా చెంటి దొరికి? ఏదీ!" అన్నాడు సూని పెళ్ళికొడుకు హసన్.

ఈ మాట విన్నగానే హసన్ బేచి బయటికి వెళ్ళిపోయాడు.

వాకిలి దగ్గర అతనికి యాతం ఎదురై, "అంతకుముందు నేను చెప్పిందేమిటి? నాపెక్కడకి పోతున్నావు? నీ చాచి అటు!" అని చెప్పి, సూని పెళ్ళి కొడుకును అమాంతం ఎత్తుకుని మాయమైపోయింది.

సూనివాడు కళ్ళు మూసి తిరిచి లోపల ఒక చీకటి కొట్టులో ఉన్నాడు. వాడు అందులో సులచి బయటికి రావటానికి



విశ్వప్రయత్నం చెకాడు. కానీ వాడికది సాధ్యం కాలేదు.

ఈ లోపల, హసన్ చూడం చూడన పట్టగా వెళ్ళి పెళ్ళికూతురున్న పడక గది దగ్గర తారెట్టాడాడు. భూకం మళ్ళీ అతనికి కనిపించి, "లోకలికి వెళ్ళు. పెళ్ళి కూతురితో ఏదే అసలు పెళ్ళికొడుకుంవని, అమె తల్లికి అమెను సరికించటానికి ఇంత నాటకమూ అనాడని చెప్తూ, భక్తుక నమ్మూ తుంది," అన్నది.

పెళ్ళికూతురు తన పరిచయను గురించి మూల కూచుని ఉన్నది. హసన్ అరుగుల పప్పుడు సమీపించడం చిని అమె ముఖం

ఒక భవనంగాని లేదు. కాను విద్య నగరం
వెంపల ఈ స్త్రీలు తెలుసుకున్నాడు.
ఆ నగరం విద్య తెలియదు. అది కైరో
కాదు, బ్రహ్మచారి కాదు.

హాసం చుట్టూ జనం మూగి అశ్చర్యంగా
చూస్తున్నారు. అతను ఎక్కడినుంచో
వెళ్ళాడని తెలిసింది వాటిలాగా ను
వెంపలం లేదు. అతని శరీరం మీద కొద్ది
పాద దుస్తులే ఉన్నాయి.

"అదే మీరు? ఏ దేశం?" అని అడిగాడు
హాసం చుట్టూ మూగిన జవాబు.

"అది ఏదీయో దేశం. సమాప్తం
నగరం." అన్నాడు వాళ్ళు.

"కాతండా కైరోలో ఉన్నవాణ్ణి తెల్లలే
సరికల్లా తమాస్కినోలో ఏలా ఉన్నాను?"
అన్నాడు హాసం కైరోలో.

"మీది కైరో నగరమా?" అన్నాడు
జనం ముందు అశ్చర్యపోయి.

"కాదు, మీది బ్రహ్మ. నిన్ను చికటి
పట్టాక బ్రహ్మలో వెళుకుని, దుష్టము వాడ
వేళ కైరోలో జేచాను. కైరోలో వెళుకుని
ఇప్పుడు మళ్ళీ తమాస్కినోలో వెళ్ళలేవాను.
ఇదంతా ఆ మాత్రాలు చేసివే పనే అయి
ఉంటుంది!" అని గొంతుగాడు హాసం.

అతని మాటలు విని అక్కడివాళ్ళు
అతను తాగువాడే, విచ్చివాడే అనుకున్నారు.



విక్రమ అమ్మనని, "రే, రే! పిల్లని కాదు! ఏమీ చూపలేదు నాకు వానికి!" అన్నది.

"నేను బుక వివాహంగా ఉన్నానా?" అన్నాడు హసన్. అది కల ఎత్తి చూసి అశ్చర్యపోయి, "మితరుడు? పెళ్ళికడుగు గూనివాడు కాదా?" అన్నది.

"అవంతా మీ నాన్న నిన్ను పరీక్షించేటానికి అడిగిన నాటకం. వెనే అనియ పెళ్ళి కొడుకును," అన్నాడు హసన్.

పిత్తల్ హసన్ అతని మాట నమ్మింది. అయి వివాహమంటాపోయి అడెడు ఎక్కడ వెనే అనందమూ కలిగింది. అ చాక్రి వాళ్ళు సుఖంగా గడిపాడు.

తల్లివార వచ్చే తమయేలలో అనభూతం మగబూతున్న కబుసుకుంది, "ఇంకా ఇక్కడే ఉన్నావా? ఆ కుర్రాణ్ణి ఎప్పుడీ చేరి దిగ బిడ్డవుదా?" అన్నది.

మిగభూతం నవక గదిలోకి ప్రవేశించి, గాత నిద్రలో ఉన్న హసన్ ను చివున వెను కుని బ్రసా కేసి బయలుదేరింది. కాని అది జప్రా చేరకముందే సూర్యోదయం అయి బట్టించటం వెత హసన్ ను దమాస్కస్ సగరం వెంపల దింపి తన చారిన తాను వెళ్ళిపోయింది.

హసన్ విడలది చూసేసరికి పెళ్ళి కూతురుగాని, పరిక గడిగాని, అఖరుకు





మీదికి, "వారూనా, ఏ కథ నేను నీవెప్పు
తానుగాని మరెవరికి ఈ విషయాలు
చెప్పకు. నాకు వల్లంబు లేదు. నిరక్షారియే
రాక నా అంట నీ యిష్టానుసారం ఉండు.
ఈ దుశాసుని నీవే అనుకో! నన్ను నేను
దెందుకుంటాను," అన్నాడు.

"నీ యిష్టం, వాదాయో!" అన్నాడు
హనని కృతజ్ఞుడై.

అప్పుడా హింద్ కోసం బబారు నుంచి
మించి దుస్తులు తెచ్చి, కాజీగారి సేమిడింతో
కాస్తాక్షంగా అతన్ని తన కొడుకుగా దత్తత
చేసుకున్నాడు.

హననెకు తన ముస్తుల మూట ప్లావకం
వచ్చి తన ముస్తుల కోసమూ, బెయ్యి దీనా
దాని గల డబ్బు నించి కోసమూ తన తం
పాగా కోసమూ వెతకసాగాడు. కాని అవన్నీ
కైరెలో దిగిపోయాయాయి.

అతను వెర్రివాడని జనం రూఢి చేసి
కున్నాడు. వారు తన వెంట నడకుం యాని
హనన్ సగరం ప్రత్యేకించి, వీరుం వెంట
పరిగెత్తి ఒక మీకాయి దుకాణంలో బోర
బడి లోపల దాక్కున్నాడు.

ఆ దుకాణం అప్పుడా అనే వాడిది.
అతను హననెకు యాని బాదివడి అతని
కథ బదిగి తెలుసుకున్నాడు. అంకా విన్న

నతల్ హనన్ దివాదం జరిగిపోయిన
మిన్నాయే ఉదయమే అమె తండ్రి అంబాన
పతీమ పట్టి పుట్టెట దిగులుతో, తన
కుమార్తెను బరిగిన అవమానికరమైన పెళ్లి
గురించి తలుచుకుంటూ, తన కూతురు
వడ్డకు పెచ్చాడు. అమె అంతకు ముందే
నిద్రలేచి, తన భర్త తీకపానటం యాని,
బయటకి వెళ్ళి ఉంటాడనుకుని, అతని
కోసం ఎదురు యాస్తున్నది.

తన కూతురి ముఖంతో చివారంగాని,
వివాదంగానె లెకుండా అనందంతో కొనెగిన
రాదుతూ ఉండటం మును పట్టి తన

కళ్ళను తానె నమ్మలేక, "ఏక పెళ్లి తప్పై కరంగా ఉన్నదా, అమ్మా?" అని అడిగాడు.

"ఎందుకుండదు, నాన్నా?" అన్నది కూతురు అశ్చర్యంతో.

"అయితే, ఆ గూని నెరుగుడు ఏమి నిజంగా నచ్చాదా?" అన్నాడు తండ్రి.

కూతురు విరుగుళ్ళు నవ్వి, "అంకా ఎందుకు నడిస్తావు, నాన్నా? నీ మోటు నాకు తెలిసినదిగా!" అన్నది.

కూతురే మంటున్నది వమ్మేకు. అంతు బట్టలేదు. కాని అమెను ప్రశ్నించగా ఒక్క సంగతి బయటపడింది. తిందటి రాత్రి అమె గడిచినది గూని పెళ్ళికొడుకుతో కాదు. గూనివాడి కోసం వెతికించగా వాడు చీకటి కొట్టా దొకాడు.

"ఏమిరా? గడిచిన రాత్రి ముగ్గు నా కూతురి వెంట లేదా?" అని వమ్మే వాణ్ణి అడిగాడు.

"మీ అమ్మాయి నిద్రి చెనెసట్టు నటించి తెల్లవార్లూ నన్ను చీకటి కొట్టులో పెట్టి కాళం వెళుట! మికా, మీ కూతురికి ఒక్క దబ్బం!" అంటూ గూనివాడు కోపంగా వెళ్ళిపోయాడు.

మల్లాది ఒకటి తలిసే దైవం మరొకటి పునెట్టు వమ్మే గ్రహించాడు. ఆయన



తన కుమార్తె గదికి తిరిగి వచ్చి, "అంతకూ నిన్ను పెళ్ళాచిన ఆపలు వాచక్కడ? అతని పెరమెచి? ఊరేమిటి?" అని అడిగాడు.

"ఆయన తిరిగి రాగానే అప్పు విచారించు." అన్నది పక్కలో పునె.

అమె తన తండ్రికి గదిలో పున్న హుసన్ తాలూకు యస్తులూ, తలపాగా, వట్టు సంచి మొదలైనవి చూపించి,

ఎన్ని రోజులు ఎదురు చూసినా, కైలో నగరమంతా చూలించినా కూడా వమ్మే అల్లుడి బాప తెలియలేదు. ఆ మనిషి పూర్తిగా అదృశ్యుడైపోయాడు. చేపెదిరేక.

పట్టు తన అల్లుడి ఉడుపుంసు చుట్టి చుట్టి చరికించాడు. ఎవర కాదుదీని తన అల్లుడి తలపాగాలో పెట్టకుట్టిన కాగితం బొంకంది. అది తన చదువుకుని పట్టు నైదబోయివు విస్త్రుటాయాడు. తన అల్లుడు మరెసలో కాదు, మూర్తె తోడుకే! అయింపారి మోట్టాడుకున్నప్పుడు తామిడ్డమ అమకున్న ప్రతి చూటా నెజమయింది.

కని ఆ మూర్తె తోడుకు చూసె ఎక్కడున్నాత అది మూతం తెలియరాతెను. అతను ఎప్పుటైనా కనిపించకపోడు. కనిపించివిప్పుడు అతనికి ఒక చిన్న చిరికి పెట్టి, ఆ చాత్రె సత్తలో చూసెతో గడిచినది

అతనెనని చూపు తెనుగోవారి. అందుకు గాను పట్టు తన తుమారై పతక గదిలో ఏయి చుస్తువులు ఎక్కవెక్కడ ఉందినది వివరంగా రాసుకుని ఉంచుకుని, అల్లుడి రాకను ఎదురు చూడసాగాడు.

కలుం గడిచింది. సత్తలో చూసె గర్వ పతిగా ఉండి తొమ్మిటి నెలల అనంతరం ఒక చుగ విల్లవాట్ట కన్నది. వాడికి అతడ అని పేరు పెట్టాడు.

తల్లి చండు తిట్టరిలాగే వాడు కూడా వాలా చక్కనివాడు.

అతడ ఎడెళ్ళ వాడయొక బదికి వెళ్ళ వారంభించాడు. వాడు బదిలో ఇతర ఎల్ల



అను చాలా హాసంగా చూసేవాడు. వాళ్ళను తన్నేవాడు, మొట్టేవాడు: "నే నెవరనుకున్నావురా? మా నాన్న వదిలి!" అని ప్రగల్భాలు నడికేవాడు.

ఇలా అడవి దొర్లస్వర చేస్తుంటే మిగిలిన పిల్లలు చాలాకాలం నవించి, వివరకు గురువుగారితో మొరపెట్టుకున్నారు.

గురువు వాళ్ళకు, "నెను చెప్పినట్టు చేశారంటే అడవి మీ బొలికి ఎన్నటికి రాదు. రోడ్డు అటవీ సమయంలో మీలో ఒకడు, 'వాడు భరి మంచి అడు తెలుసు. కాని అటలోకి వచ్చేవాళ్ళు ముందుగా తమ తల్లి పెరూ, తండ్రి పెరూ చెప్పాలి. అలా

చెప్పలేని వాళ్ళు అటలోకి రాకూడదు,' అనంది," అని సలహా ఇచ్చాడు.

మర్నాడు గురువుగారు చెప్పిన ప్రకారమే చేశారు. వాళ్ళు అడవి చుట్టూ చేరి, "ఒక మంచి అడు ఉన్నది. అటలో చేరేవాళ్ళు వాళ్ళ అమ్మ పెరూ నాన్న పెరూ చెప్పాలి," అన్నారు. కొందరు తమ తల్లి దండ్రుల పెళ్ళి చెప్పక అడవి, "మా అమ్మ పెను సత్తలో పోనని, మా నాన్న పెను మమ్మ అచ్చని, వదిలి!" అన్నారు. ఈ బహుముఖ అందరూ నవ్వాడు.

"వదిలిగారు మీ తాత. మీ నాన్న పెను చెప్పి!" అని పిల్లలు నేకరు పెట్టారు.





"వాడికి బాళ్ళ నాన్న పేరుకూడా తెలియదు."
అని కొండరు గేలి వెళ్ళాడు.

అతని అక్రమింత పిడుస్తూ తల్లి వద్దకు వెళ్ళాడు. కొడుకును నమస్కారించి నిజం తెలుసుకున్న పిదప సత్తలో హస్తాంతరం చేసి భర్తను తలాయించి బోయిన విడవసాగింది. తల్లి కొడుకును పిడుస్తూ ఉండగా షమ్మి వచ్చి, వారి పిడుపుకు కారణం తెలిసినార తానుకూడా కంట తడి పెట్టారు.

తరువాత షమ్మి సుల్తాను దగ్గరికి వెళ్ళి, తన బ్రాహ్మణ తెడక బోవకానికి ఆయన అనుమతి పొందాడు. షమ్మి ఏ సగరంలో నైనా తన తనకు కావలసిన మనిషి కోసం

వెతకకానికి అవసరమైన అధికార వ్రతాలనుకూడా సుల్తాను ఇచ్చాడు.

షమ్మి సుల్తానుకు శృతజ్ఞత తెలుపుకుని, అప్పటికప్పుడే ద్రవ్యాలు సన్నాహాలు చేసుకుని, ఒక్క గంట బోవల తన కుమార్తెనూ, మనవల్లి పరివారాన్ని తీసుకుని బ్రహ్మకు బయలుదేరాడు. వారు చాలా రోజుల అనంతరం వమాన్కురే చేరుకుని, సగరం వెలవల తోరాలు దింది, అక్కడ, పెంతు చాలల పాలు విక్రంది చినుకొవకానికి నిశ్చయించాడు.

వమాన్కురే చాలా అందమైన సగరం. అరిదురేత అక్కడి పెంతలు చూడకానికి షమ్మి పరివారమంతా వెళ్ళిపోయారు. అతని కూడా, తనను చిన్నతనం నుంచి పెంచిన నయ్యతో అదే వాకిరు పెంట సగరం చూడకానికి బయలుదేరాడు.

వారిద్దరూ విడుబన్ని తిరుగుతూ చిరి పకాన హసిన ఉండే మెరాయి దుకాణం దగ్గరికి వచ్చారు. హసిన ఇప్పుడా దుకాణానికి యజమాని. అతను ముసలి దుకాణ దారుకు దత్తత జయి పెదమూడేళ్ళయింది. ముసలివాడు పొయినాక దుకాణం హసినే చేయింది. హసిన అతనిను చూస్తూనే వదలక వింత అకర్షణకు గురి అయ్యాడు.

అశ్రురవాడు తన కొడుకని తెలియకుండానే హస్తం కరిచం పులకరించింది. అతను అజీవత, "లోపలికి రా, చిన్న బాబూ! నేను చెప్పిన మిఠాయి నీకు రుచి చూసి పొదుపుగాని," అన్నాడు.

అజీవత కూడా తండ్రిని చూడగానే నిద్ర శీఘ్రం ముగిసిపో కలిగింది. హస్తం గంతులో వాడికి కొంత దైన్యం కూడా స్ఫురించింది. అందుచేత వాడు తన పోకడను, "సయ్యద్, సావం, ఈ మనిషి ఎంత ప్రేమతో వెలుస్తున్నాడు. పోయి మిఠాయిలూ రుచి చూద్దామో ఏమిటి?" అని అడిగాడు.

"పద్దు, బాబూ, పద్దు. తమలాంటి ప్రభువుల విధ్వులు ఇలాంటి దుశాణాలలోకి వెళ్ళి పోయెయ్యగూడదు! ఎంతమాత్రం చిల్లెడు. నా మాట వినిన పాపాబ్బో, తాత గారితో చెప్పడాను," అన్నాడు సయ్యద్.

"నాయనా, నేను ఎంత ప్రాణం చెశాను? బానిసత్వంతో మాత్రాన నీకు హృదయం లేకుండా పోయిందా?" అని హస్తం అతని మోలిన చిరుట కియ్యడం మెత్తబడి దుశాణంలోకి వెళ్ళబోయిన అంగీకరించాడు.

హస్తం ఆ ఇద్దరినీ దుశాణంలోకి తీసుకు పోయి, తన దగ్గర ఉన్న మంచి పింగాణ



గిన్నెలలో దానిమ్మ మురబ్బా తెచ్చి వారి ముందు పెట్టాడు. ఈ మురబ్బా ఒక ప్రత్యేకమైన వెంటకం. అందులో వాడం పప్పుచూ, కొన్ని సుగంధ ద్రవ్యాలూ వేస్తారు. దీనిని హస్తం తల్లి స్వయంగా స్వప్తించింది. అమె దగ్గర హస్తం చిన్నతనంలోనే నెమ్మ కున్నాడు. ఈ దానిమ్మ మురబ్బా చేసే విధ్విని హస్తంకూ, అతని తల్లికి తప్ప మరెవరైనా తెలియదు.

అజీవ మురబ్బా తెంటూ హస్తంతో కన తండ్రి ఎక్కడ ఉన్నాడో తెలియదని, అయినా తనం తానూ, తన తాతా దేశాలన్నీ వేధిస్తున్నాయని చెప్పాడు. ఆ మాట వన్నె

తరవాత కూడా వాళ్ళు వెతుకుతున్నది తన నోవమేనది హసనను తీర్చలేదు.

మొరచ్చా మిథా రువిగా ఉండటంచేత అతీవ, సయ్యద్ బానిగానే ఉన్నారు. తెలియకుండానే చాలాసార్లు గతవటంచేత సయ్యద్ అతీవను వెంట వెట్టుకుని, తమ గుండాలోకి తీసుకువెళ్ళారు.

అతీవ తన దుకాణం వాటి వెళ్ళగానే హసన్ ప్రాణం గిరిగిలా కొట్టుకున్నది. ఆ కుర్రవాడు అతన్ని నూదంటువాయిలాగా అక్కర్లేనున్నాడు. అందుచేత హసన్ తన దుకాణానికి తాళం పెట్టి గవగదా నడుస్తూ అతీవ వెనకే వెళ్ళాడు.

సయ్యద్ వెనక్కు తిరిగి హసన్ను చూసి అతీవతో, "చూశావా, అబ్బాయిగాడా? ఆ మిఠాయి దుకాణంవాయ్ మన వెంట తగిలాయ్. ఆ కాస్త మిఠాయి మన వరుద్ద తీసేస్తుంది. ఏడు మన కేరాలను వల్ల తన దుకాణంలో మీరు మిఠాయి తిన్నట్టు

మయట పెట్టాతే నన్ను వెతిరుగారు నిజాపువా ఏర్పిస్తాడు!" అన్నాడు.

"అరికే కంగారు ఏదకు, సయ్యద్. ఈ రెడ్డు మీసం వెంటచామా? మన కేరాల తన వచ్చేట్టు కనబడితే అతన్ని అప్పడే తరిమేద్దాం," అన్నాడు అతీవ.

కాని హసన్ తారు దాచివాక కూడా అతీవ వెనకనే వచ్చాడు. అంత దూరంలో తేడా చూపాయి. అతీవ వంగి నేల మీది మీంచి ఒక రాయి తీసి హసన్ నుదుట తగిలెట్టుట అలంగా కొట్టాడు.

ఆ వెత్తుకు హసన్ వదిలిపోయాడు. నుదుట పెద్ద గాయమై రక్తం కారింది. హసన్ కాస్పిరలలోనే స్పృహ తెలిసి తేచి, తన తలపాగాతో మీంచి ఒక చిలిక చించి గాయానికి కట్టు కట్టుకుని, అక్కరాడి వెంట పడటం తన తప్పేనేనుకుంటూ దుకాణానికి తిరిగి వెళ్ళిపోయాడు.

—(ముగింపు వచ్చే సంచికలో)





అదాల్ ఇశ్వర్యం

ఒక గ్రామంలో రత్తయ్య అనే పాతని ఒక భూస్వామి దగ్గర పని చేసేవాడు. అతను భూస్వామి పనివుం పాలగానే ఒక మూల పెళ్ళాం విధ్వంసం కావడం జరిగింది. తన చెక్కల కట్టంలోనే సంపాదం ఉంటుంటూ పడుచున్నాడు.

ఒకనాటి రాత్రి రత్తయ్యతో అతని భార్య, "ఎవ్వళ్ళు గడిచినా మనకు కడుపులో బరగకుండా ఉంటే దేవు పిల్లం గతి నీమయేటట్లు? మనకిక మాకింటవా?" అని అన్నది.

వాడు రత్తయ్య, "వ్యాపారం వేస్తే ఎంత పట్టుబట్టా సంపాదించి పట్టు. కాని వ్యాపారం వెయ్యాలంటే మున్నావాలి నాకు తెలివితేటలు తక్కువైతాయి—పెట్టిన ఖాదీకి ఒక్క అన్నా ఉంటే నెల తర కుట్టించానె వెయ్యి రూపాయలు లాభం చేస్తుంది. కాని ఆ అన్నా ఏదీ?" అన్నాడు.

భార్య దీర్ఘ మర్మ జరిగిన ఈ సంగతి ముగ్ధ అవతల ఉన్న భూస్వామి చెవుల వద్దది. తన పాతగాడు అలాంటి ఎం వ్యాపారం చేస్తాడో, లాభం ఏలా తీస్తాడో మూలాలనుకుని అయిన గోడ మీది నుంచి ఒక అన్నా కాయ రత్తయ్య గుచ్చిసె ఏక్కర తేలాగా వెళుతుంది.

మర్నాటి ఉదయం కనుపు ఉడుస్తూంటే ఆ అన్నా కాని రత్తయ్య భార్యకు దొరికింది. ఆమె దాన్ని తినుకుంటూ భర్తకు చూపుతూ, "అన్నా ఉంటే పెట్టుబడి చేసి లాభం తీస్తానంటుందిగా! ఇందుగో అన్నా!" అని అంది. అప్పుంది.

రత్తయ్య దాన్ని తినుకుని భూస్వామి వద్దకు వెళ్ళి, "అమ్మా, నీసమీప సొంతలో కనుపు ఉడుస్తూంటే ఈ అన్నా దొరికింది. ఇది తీసుకొని అయిపోతుంది. తిను కొండి," అన్నాడు.

భూస్వామి ఆ అణా కాసును తీసుకొని
అటు తిప్పు చూచి, "ఇది నాది కాదు.
దెరికింపి గనక నువ్వే ఉంచుకో. ఎందుకైనా
పనికి వాడవచ్చు" అన్నాడు.

రత్నయ్య, "చిత్రం!" అని భూస్వామి
వద్ద కింపు పుచ్చుకుని ఒక్కటి వెళ్ళాడు.
అక్కడ పేదవాళ్ళకు చెన్నీ వెలుత్రాలు
అమ్మిఉచ్చే వాళ్ళున్నారు.

అటువంటి వాటి దగ్గరికి వెళ్ళి రత్నయ్య,
"అయ్యా, ఈ అణా పట్టి కింద ముందు
గానే తీసుకుని ఒక రూపాయి ఐదుకొట్టండి.
మీ రూపాయి పోయంతా లానికెల్లా తెచ్చి
మీ కిచ్చేస్తాను." అన్నాడు.

ఆ మనిషి ఇచ్చిన రూపాయి తీసుకుని
వంకారతి దగ్గరికి వెళ్ళి వానికి రూపాయి
పట్టికింద ముందే ఇచ్చేసి, మర్నాడిస్తా
నని వెళ్ళి పది రూపాయలు అప్పు పుట్టించి
వారు రత్నయ్య.

ఆ పది రూపాయలు పట్టి కింద తీసుకుని
మరో పట్టి వ్యాపారి రత్నయ్యకు సూరు
రూపాయలు అప్పుచ్చి కాగితం చాలుంటు
కున్నాడు. దాన్ని తీసుకుపోయి రత్నయ్య
ఒక పెళ్ల పట్టి వ్యాపారస్తుడి కిచ్చి, "ఇది
పట్టి కింద తీసుకుని వెయ్యి రూపాయలు
అప్పుచ్చండి. వారం పది రోజుల్లో వాస్తవం
అమ్మగానే మీ కమ్మ మీకిస్తాను." అన్నాడు.



వత్స వ్యాపారి రత్నయ్య ఊరూ, పెరూ, అతన్ని ఎరిగిన భూస్వామి పెరూ అంతా విచారింపి తెయ్యి రూపాయిలు బడులిచ్చాడు. ఆ యిప్పు పుచ్చుకుని రత్నయ్య ఆ రుణ తన సహు రూపాయల బాకీ, పని రూపాయల బాకీ, రూపాయి బాకీ చెల్లువేసి కంటి కొచ్చి తన యిగిరి మిగిలిన యిప్పు భార్యకు చూపించి, "మాకాదా, అనాకొ" ఎంత యిప్పు పుట్టించానె?" అంటూ తాను పోనడంతా చెప్పాడు.

"అదే సంచాదనా? మళ్ళీ అప్పుల వాళ్ళకు వెయ్యి కట్టాట్టా? తెమ్మిది పండలన్నాలేదే!" అన్నది భార్య.

"అప్పులు వ్యాపారం చేసినాక అంత కంటే లాభం వస్తుంది. అది లాభం కాదు, పెట్టుబడి," అన్నాడు రత్నయ్య.

మచ్చాడు తెల్లవాడు వామనే ముదురు దేరి రత్నయ్య బాన్నచాక అనే గ్రామానికి వెళ్ళాడు. ఆ గ్రామం రైతులు తోన్నుల పండిస్తారు. పంట కోతకు పక్షంగా ఉంది. రత్నయ్య రైతులందరినీ కలుసుకుని, "ఈ యేడు మీ పంటంతా నేనే కంటాను. అప్పుదే బయనా రిచ్చేస్తాను. దాన్ని కలిపేటప్పుడు నేను చెప్పిన వాళ్ళకుగాని, నాకుగాని కాలవారి," అంటూ తన యాభై పాతిక, పరకా బయనా కొచ్చి కగితాలు

రత్నయ్య భార్య



కాయం చూశాడు. వాళ్ళం ధరలో
అతను వారి తోపమేమీ చెయ్యలేదు,
మామూలుగా పట్నం నుంచి వచ్చి కొనుక్కు
పోయే వర్తకులవచ్చే ఖరీదాను కూడా
నడిచినాడు.

రత్నయ్య ఇంట్లో తిరిగి వచ్చిన రెండు
మూడు రోజులకల్లా ధాన్యపు వర్తకులు
వచ్చి జొన్నపంట యావత్తూ పొలం మీదనే
అమ్ముడయిందని విని కంఠాడు పడ్డారు.
ఎందుకంటే ఈ ధాన్యం మీద తన బాధా
లతో పాటు ఏడాది పొడుగునా పొయ్యిగా
పడుకున్నారు.

జొన్నవాడలో పండే ప్రతి గింజకూ
ముందే అయోదా అచ్చేసిన వాడు. ఫలానా
గ్రామంలో ఉంటే రత్నయ్య అని వర్తకు
లను తెలిపింది. వారు అతన్ని వెతు
క్కుంటూ వచ్చి, "మా కడుపు కొడితే
నీ కం వావం? మేము తాతముత్తాతల నాటి
నుంచీ ఈ ధాన్య వ్యాపారం చెప్తున్నాం.

నువ్వు చూడబోతే ఈ వ్యాపారానికి కొత్త
వాడివి. అందువేత ఆ ధాన్యం మాకు వసిరి
పెట్టు," అని బతిమాలారు.

"వేస్తానా అంత ధాన్యం ఏం చేసు
కుంటాను? మాకు వేరానికి అమ్ముకోవలసి
నిందే. వ్యాపార తర్కం మీకు తెలియనిది
కాదు గదా. నేను అంత ధరకు కొన్నాను.
అంతకంటే పెక్కు వేసి ఆ ధాన్యమంతా
నా దగ్గర నుంచి మీరే కొనుక్కోండి,"
అన్నాడు, రత్నయ్య.

వర్తకులు దారికి వచ్చి రత్నయ్యకు ఒక
వెయ్యి రూపాయలు మిగిలిపెట్టుగా ధాన్యం
భర నిర్ణయించారు. రత్నయ్య వారి దగ్గర
ఉన్నాడున్న డబ్బుతో నుంచి వడ్డీ వ్యాపార
స్తుతికి వెయ్యి రూపాయలూ అచ్చేసే మిగిలిన
వెయ్యి పెట్టి కొంత పొలం కొనుక్కుని,
ఇల్లు వేసుకుని పెళ్ళాం రుద్దంతే ముఖంగా
జీవించాడు. రత్నయ్య అన్నంత వసీ చేసి
నందుకు భూస్వామి ఎంతో సంతోషించాడు.





శౌప విమోచనం

మీనుగు చెంబసి విక్రమాయుడు చిట్టా విత్తను తిరిగి వెళ్ళి, బెట్టుపై మించి కదాన్ని పింసి భుజాన చేసుకుని, ఎప్పుడులాగి మౌనంగా శ్మశానం చేసి సతవసాగాడు. అప్పుడు కమలౌని లెతాళుడు, "రాజా, ఈ జర్జరాత్రిమేలే నీవు పక్షి క్రమ మూస్తే, మలయవతి నగర రాత్రిన కూర్చునేస మహారాజులాగా నివు కూడా కాపాడితి గురి అయినా జని నాకు నందహం కలుగు తున్నది, క్రమ తెలియకుండా ఉండ గలందులకు గాను నీకు ఆ మహారాజు కావనినాడనే కథ చెబుతాను నను," అంటూ ఈ విధంగా చెప్పిపోగాడు:

మలయవతి నగరానికి కూర్చున్నందు రాజుగా ఈస్థలకాలమూ అతని ప్రజలు విరాని కష్టాలు పడ్డారు. ఈ ముష్ట మర రాత్రిన నానావలక శంకెప్రాంతాల ఉండే ప్రజలు రాజుగారైన వినిగిలాయి చేశాడు. వారు రాజకానవలగు దిక్కిలించుటమొక,

బేలాళ కథలు

అంతుకాకా నీని కొందకు జంకింది!" అని చెప్పి అదృశ్యమైపోయారు.

మొదట రాజుకు ఈ ఒంటరి బీదితం జంతు బాధగా తోచలేదు. కాని రాసురాసు జతనిసిది పెద్ద శిక్షగా వరిజునిపించింది.

దశాబ్దాలూ, శతాబ్దాలూ గడిచిపోతున్నాయి. కాని ఎరిగిన వారంతా చచ్చిపోయారు. కాని ఒక్కరూ ఆతని చాచులకు రాలేదు. రాజు అత్తను ఆ కొండ మీద చూసినవారు ఆ విషయం ప్రచారం చేశారు. ఆ కొండకు బియ్యాలకొండ అని దాని దిగువనున్న కోనేటికి దయ్యాల కొనేరని పేరు వచ్చేసింది. అటుకెని జనం రాధులంకూడా మారెగారు. ఒకవేళ నివరన్నా దాని తప్పి పస్తే వాళ్ళు తన నిలుపు విని పారిపోయే వాళ్ళు. ఈ విధంగా నాలుగువందల ఏళ్ళు గడిచింది.

కూరపెనుడికి విమూర్తి కలగనే లేదు. శాలక్రమాన మలయపిత్తి నగరంకూడా శిథిలమై పోయింది.

దయ్యాలకొండకు కొంత దూరంలో ఒక గ్రామం ఉన్నది. అందులో గోపాలుకనే ఒక పేద కుర్రవాడుండే వాడు. వాడు ఒక భూస్వామి వద్ద కనుతం చేస్తూండేవాడు. భూస్వామికి అక్కి అని ఒక కూతురున్నది.



అమెకు గోపాలుకంటే ఎంతో అడరకూడా. అభిమానమూ, గోపాలుడు అక్కిని ప్రేమించాడు. "నన్ను పెళ్ళిచేసుకోవాలని ఉంది. నిశేమన్నా అభ్యంతరమా?" అని గోపాలుకదిగితే, "నాదేముంది? మా నాయన ఒప్పుకోవాలి గదా!" అన్నది అక్కి.

భూస్వామి ఒప్పుకుంటే అక్కి తనను పెళ్ళాడుతుందని తెలుసుకుని గోపాలుడు పొహనింది తన కదికమ తన యజమాని విడిచిపెట్టాడు.

భూస్వామి ఈ ముక్క వింటూనే తోక తిక్కిన తాయబాగా జెలి, "నిమిరా, నీ పొగయి! నా అక్కిని నీ వంటి దరిద్రుడి

దేవుడే పరీక్షాదా? అంటే యిహలోకమునాదివి
వా అందు మీ పని చెప్పిచ్చి? వాడునయితే
వాడు అంగారం తెచ్చి వాడు మోసంను,
నా కూతుర్ని ఏ కిచ్చి వేసి వివేచనం
మోల్పాలదా?" అన్నాడు.

గోపాలుడి కేరక నెరవేరకపోగా ఉన్న
వినియోగా ఉండింది. వాడు అంగారం
కొట్టిగదా పెరిగింది అంగారం తెలుసు
వాడు కూడా వాడికి సాధ్యం కాదు.
వాడు తన యజమానిని అంటే మంచి కొండ
అవతలి అన్న మిరక గ్రామానికి ముఖం
నిరాదు నిరాకత ఉమిరిపోయి వాడు
తల పండుకుని కొండల గట్టు వెంజడి

పడుస్తూండగా కొండ మీది నుంచి ఎవరో కేక
పెట్టినట్టుయింది.

గోపాలుడు తల ఎత్తి చూసేసరికి వాడికి
కొండ మీద ఒక వింత అకారం కనిపించింది.
ఎవరో పాతకాలపు రాజులాగా ఉన్నాడు.
అకొండ మీద దీర్ఘబాణుడాయని వాడు
పచ్చిబొట విన్నాడు.

అది చివ్వుమే అయి ఉంచినట్టునిమి
కుని గోపాలుడు, "ఎవరు మీరు? వాణ్ణి
పంపని?" అని అడిగాడు.

"నేను కూరసేసమహారాజును. నీవు
నిజమైన చైతన్యంతులవైతే ఈ శాస్త్రానికి
అక్కడికి వచ్చి వాడు విమలకై కలిగిందు.



వా పాపిణి నాకు కావమొ చుట్టకున్నది. నాకు కావమిటు క్రి చేగావంట నీకు కొరి నంత అంగారం ఇస్తాను," అన్నాడు కూర సేసి మహారాజు.

"నర, రాత్రికి వస్తాను," అన్నాడు గోపాలుడు నిశ్చింతగా. ఆ రాత్రి వాడు వచ్చేసరికి కూర సేసుడు కొంత మీద పొలి బడి వాడి శోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు. గోపాలుడు దగ్గిరికి భాగానె అయిన వాడితో కలిసి నిర్బంధం గురించి చెప్పి, "ఇది ప్రమాదకరమైన పది. నీకు నిజమైన దైత్య సహసాలుంటేనే ఈ పనికి పూనుకో. నేను చెప్పినట్లు చేస్తేవా నాకు విమోచనం కలి

గించిన పుణ్యమూ ఉంటుంది, నీకు కావలసినంత అంగారమూ లభిస్తుంది. లేదా నిజమైన సాహస పద్ధతినా కా నేటి నిర్బంధంలోనే ఉంటాను," అన్నాడు.

"నా శ్రమీ భయంలేదు. నేనెం చెయ్యాలో చెప్పండి," అన్నాడు గోపాలుడు.

కూర సేసుడు గోపాలుణ్ణి చేత్తో భాగాడు. మురికిబడి పొరబడ్డూ కొండ లోపల చిత్రంగా నిర్మించిన ఒక ఇంట్లో ఉన్నాడు. అది ద్వారాలు లేని గది. ఎక్కడ చూసినా కత్తులూ, ఈటలూ, ఛాక్కూ, చిట్టలూ, బానాలూ, ఎత్తర చూర నాయుడూ అలా ఉద్బూయి, గదిలో ఒక పక్కగా పెద్ద పిపా





అంధులకు మార్గదర్శకం

దక్కడు, అందుచేత మౌనంగా ఈ పని ముగించి కా, తరవాత చేయవలసినది చెబుతాను," అన్నాడు శూరసేనుడు.

గోపాలుడు మామూట్లాడకుండా అన్నట్ల పల్లిన రెండు చేతులతోనూ ఎత్తుకున్నాడు. శూరసేనుడు వాణ్ణి స్వీకరించగానే ఒక గొడ వాడికి దారి తెచ్చింది. అందులో నుంచి వాడు కొనెత్తి వాకా నడిచి వచ్చాడు. నిజ ఉత్తున వెలుబడి పల్లిన వెంట నిలబడి వెళాడు. ఆ సమయంలో పల్లి తన గొళ్ళను వాడి చేతులలోకి గుచ్చి కంధలు ఏలేలాగా ఏకింది. భరించరాని వాధ కలిగింది. వెళ్ళిన కేక పెట్టబోయి, శూరసేనుడి మాటలు జ్ఞాపకం వచ్చి, వళ్ళు నిగబల్లి వాధను సహించాడు గోపాలుడు.

వాడు పంగి కొనెత్తి నీటితో తన చేతుల గాయాల కడుక్కొట్టోయాడు. అంతపరకూ మోములుగా ఉన్న నీరు కాస్తా తెల్ల పాడి పైకి ముసులు నీళ్ళు ఎగ జిమ్మింది. వాడి ముఖం ఆ వెడికి తగ్గున మండింది. వాడు ఈ సాంకూచా వాధ వీడ్చుకుని, వచ్చిన దారిని శూరసేను యన్ను చొట్టి పరిగె త్తుకుపోయాడు.

"భేష్! నిన్ను నిగ్రహం కల వాడివే. ఇంకొక్క పని చేస్తేవా, వాడు విమోచనం

నీండా బంగారు మొహర్లుంది, భగిధగా మునుపైస్తాయి.

గోపాలుడు మట్టాకలరంజాసే లోపునే ఒక బ్రహ్మరేదయైన పల్ల పల్లి పులిలాగా మాకుతూ వచ్చింది. దాన్ని చూసి గోపాలుడు నిర్భాంతపోయాడు.

"ఇది నా పల్లి. దీనిని తీసుకుపోయి కొనెట్టా వెసరావటం ని నెమరద చని. జ్ఞాపకం ఉంచుకో—ఎంత భయం కలిగినా సరే, ఎంత వాధ కలిగినా సరే నీ వెంట వెంట ఎలాటి చప్పుడూ రాకూడదు. మూలగటం గాన కేక పెట్టటంగానె చెకావే, వాడు విముక్తి కలగయ సరేకదా, ఏ ప్రాణంకూడా

చూస్తుంటుంది. నా నడుముకు బిగించి ఉన్న ఈ కత్తిని జాగ్రత్తగా చూడండియ్యి. ఇంకా కట్టడానికి ఎలాంటి ప్రమాదం జరిగినా మౌనంగా ఉండాలి సుమా!" అన్నాడు కూరసేసుడు.

అది వాదా తెలికైన పనిగా తోచింది గోపాలుడికి. కాని వాడు కూరసేస మహారాజు నడుము చుట్టూ ఉండే కత్తి తాడు ముడి అందుకోబోయే సరికి అయిన శరీరం పెరిగి వాడికి ముడి అంటి అందని ఎత్తుకు పోయింది. గోపాలుడు తన ముని వేళ్ళపై నీలబడి వీలతో కట్టం మీద అముడి చూడ వీకాడు. కాని ముడుదలమే కత్తి సూటిగా

వారి పొదంపైన పడి ప్రాణం పోయినంత వాడ కలిగింది.

అప్రయత్నంగా నోటి వెంట కెక వెలువడే క్షణంలో గోపాలుడు అతి కష్టం మీద అందుకుని వాధను సహించాడు.

"నాయనా, నాలుగువందల ఏళ్ళుగా వెరలో ఉన్న నాకు విముక్తి కలిగించావు. ఆ కనపడే బంగారంలో నీకు కావలసినంత ఊసుకో, నేను వెళ్ళిపోతాను," అన్నాడు కూరసేసుడు.

గోపాలుడు తనపై బట్ట తీసి అందులో గోపాడు బంగారు వాదాలు పోసివేస్తాడు. అంతలోనే కూరసేసుడూ, అయిన ఉపరిన



గది కలలోగా మాయమయింది. గోపాలుడు కొంత మీద ఉన్నాడు. తూర్పు తెల్లవారు తున్నది. వెదిత బంగారు మొహర్ల మీద లీకపోతే బరిగినదంతా కల అని వాడు అనుకుంటాడు.

గోపాలుడు ఆ బంగారం తీసుకుపోయి మాస్టామి ఎదుట పెట్టి, "తాడుగో మీరు కోసిన బంగారం. లిక్కిని నాకు ఇచ్చి చెయ్యండి," అన్నాడు. భూస్వామి సంతోషంగా అంగీకరించి, వానికి తన కుమార్తె నిచ్చి పెళ్ళిచేశాడు.

బేతాళుడి కథ చెప్పి, "రాబా, ఇక్కడ పందేహం. ప్రమాదకరమని ముఖ్యంగా తెలిసికూడా గోపాలుడు కూర్చుంటుంది ఎముక్త కోసం ఎందుకు పూనుకున్నాడు? అందువల్ల బంగారం దొరుకుతుందని, ఆ బంగారంతో తాను ప్రేమించిన లిక్కిని పెళ్ళాడ వచ్చునని ఆశ చేతనా? తాను ఎంతగానో ప్రేమించిన లిక్కిని పెళ్ళాడలేక

పోయినందువల్ల జరిగిందైతే ఎంత చేతనా? లేక కావగద్దమై ఉన్న కూర్చుంటుంది అత్త మీద వారి చేతనా? ఈ నందేహానికి ఏమాధానం తెలిసినదా చెప్పకపోయాలో ఏ తల పగిలిపోతుంది," అన్నాడు.

వానికి ఇత్రమాయ్కుడు, "గోపాలుడు పుత్రహాగా పరిగివాలైతే, దునాకగాని, ప్రేమగాని, బాధిగాని వాళ్ళ సాహస వంతుణ్ణి చెయ్యలేవు. గోపాలుడు ఆసలు సాహస పంతుడు. అందుకే తన యజమాని ఎదుట పడి ఆయన కూతురిని తన కిచ్చి చెయ్యమని అడిగాడు. చెయ్యలేని పని ఎదురైనప్పుడు నిజమైన సాహసి ఎన్నడూ వెనకాడడు. అందుచేత గోపాలుడు సాహసించడానికి వాస్తవమైన కారణం వాడి సాహసమే," అన్నాడు.

రాబాకు ఈ విధంగా మోసవంగం కలగగానే బేతాళుడు కపంత్ సహ మాయమై మళ్ళీ చెల్లెల్లాడు (కర్తృతం)





గుర్రమెక్కి పెళ్ళికొడుకు

గురిండు ఖమస్సు అడవి వారిన పడి చాచ్చు ఈరిగి ఊరికి సోదాంబగా ధారలో ఒకవేట ఒక చెట్టును ఒక అందమైన గుర్రం కట్టి ఉన్నది. ఖమస్సు గుర్రం ఎదుట అగి, ఎంతో ఎంతోవంతో ధార కేసి మాస్తా నిలబడిపోయాడు.

చావుకాదును గుర్రం దికి చూసినప్పుటి నుంచి తాను కూడా గుర్రం ఎక్కాలని వాడికి మోహగా ఉన్నది. గుర్రం భరించు అయిదువందలవేల పావుకారు చెప్పాడు. అప్పుడు నవ వంద అయిదు వందలున్నాయి. దొంగలను చెల్లిచ్చినందుకు తనకా అయిదు వందలు బహుమానం ఇచ్చారు. ఈ గుర్రం మావబోతే పావుకారు గుర్రం కన్న చాలా అందంగా ఉన్నది. తనకు ఈ గుర్రాన్ని ఎక్కరన్నా అమ్మితే ఎంత బాగుంటు నేను నున్నాను ఖమస్సు. అదే సమయంలో చెట్ల వెనకనుంచి ఎవరో వచ్చి, "ఏమిట నువ్వు?

ఆ గుర్రం కేసి ఎందుకూ అదే దనిగా చూస్తున్నావు?" అని అడిగాడు.

"దీన్ని అమ్ముకోవా? కొంటాను," ఇన్నాడు ఖమస్సు.

రెండో మనిషి కొంచెం అలోచించి, "ఏమిస్తావు?" అని అడిగాడు.

"నాకు గుర్రం ధర తెలియకదు కున్నావా? అయిదు వందలు. ఇదిగో ఈ నదిలో అయిదు పంపచాన్నాయి. కావత్తినై ఎందుకో?" అన్నాడు ఖమస్సు.

రెండో మనిషి అత్రంగా ఆ నదికి దిమ్మిడి. "వీరే, ఈ గుర్రాన్ని నువ్వు తిను కుపో," అన్నాడు.

అసలు సంగతేమంటే ఆ గుర్రం వాడిది కాదు, ఒక జమీందారుది. ఆ జమీందారును మేపాలక్కి అని ఒక రోతుకున్నది. అదే గుర్రపు పొంగిలో అంతరించి. మేపాలక్కి కేవలం తండ్రి సంబంధాల తెలియకపోయి



చందమామ

తెలియదు. గుర్రం ఖరీదు అయిదు వందల అని వాడి బుర్రలో వదిలొయింది. అది మరి మారదు.

గుర్రం అమ్మినవాడు భీమన్నని, "ని రంతకూ గుర్రం ఎక్కటం వచ్చునా? పట్టిదన్నా ఎక్కావా?" అని అడిగాడు.

"నే నెన్నమా గుర్రం ఎక్కి స్వాతి చెయ్యి చెడిమికో. అయితే నెం? అదెం బ్రహ్మ విద్యా?" అన్నాడు భీమన్న.

"అయితే ముందు గుర్రం మీద ఎక్కి కూచో, తదవాత కట్టు విప్పుతాను," అన్నాడు రెండవవాడు.

భీమన్న గుర్రం మీద ఎక్కి కూచున్నాక వాడు గుర్రం పైడకు తగిలించిన తాడు విప్పాడు. మరుక్షణమే గుర్రం శరవేగంతో వెళు సాగింది.

భీమన్న బలం గలవాడు గనక తాళ్ళు గట్టిగా వట్టుకుని, తన కాళ్ళు గుర్రం పొట్టకు గట్టిగా అదిమి పట్టి, పడకుండా మానుకో గలిగాడు. మరొకత్తైతే గుర్రం వేగానికి ఎప్పుడో రింపవది జీవలించే.

భీమన్న కింద పడిపోలేదన్నమాటగాని, గుర్రాన్ని అదిలంగాని, కనీసం దాని వేగం తగ్గించటంగాని, దాన్ని తనకు కావలసిన దారిని సదిపించటంగాని వాడికి సాధ్యం

అని ఈ గుర్రం మీద స్వాతి చెయ్యగలవాణ్ణి చేసుకుంటానని వట్టువట్టుచి. ఈ గుర్రం మీద స్వాతి చెయ్యటం తెలికైనా పని కాదు, అందుచేత చాలామంది దీన్ని ఎక్కి స్వాతి చెయ్యటానికి ప్రయత్నించి, అవజయంతో వాటిని వికారపరిచాడని పొందారు.

అలా వికారపరిచిందిని వారిలో ఒకడు అవకాశం చూచుకుని ఈ గుర్రాన్ని తాళి లించి అదిలో కట్టిన, దానికి ఒక మినుమి కావలి పెట్టాడు. ఆ దురిమి అప్పుడు ఆ గుర్రాన్ని గుండు విమన్యకు అమ్మాయి. భీమన్న ముఖ్తీహాసాదు విచ్చూచా వాడా గుర్రాన్ని ఇచ్చేవాడే. ఆ సంగతి భీమన్నకు

చందమామ

కాదు. అది ఎటుపోతున్నదో చాచికి తెలియదు. తెలిసినా ప్రమాదం లేదు. అది ఎప్పుడు ఎక్కడ అగుతుందో దాని అర్థమేగాని చాచి అర్థం కలవంకూడా లేదు.

గుర్రం తిన్నగా జమిందారు ఇంటికి వెళ్ళి అక్కడ అగింది. జమిందారు నొకప్పుడు, "దొంగ తిత్తుకు పోయిన మన గుర్రం తిరిగి వచ్చింది," అని కేకలు పెయిలా రమన్నను చూపు ముట్టాడు.

"దొంగిలించట మేమిది? దిన్న నెను అయిదు వందలు పాసు కోస్తాను; నష్టం లేదు. చాగా పరిగెడుతుంది!" అన్నాడు భీమన్న. నొకప్పుడు భీమన్నను జమిందారు వద్దకు పిలువజాలాడు. భీమన్న జమిందారుతో మిగిలిన విషయాలు చెప్పక, తాను దొంగలను పట్టి ఇప్పుడు అయిదు వందలు ఐదుమాసం పొంది, బాంబో అడవిలో ఈ గుర్రాన్ని కొని, దానిమీద సవారీ అయినప్పటి సకూదారం అంతా చెప్పాడు.

పతికూ స్వారి చెయ్యలేని గుర్రాన్ని భీమన్న స్వారి చేశాడని విని మహాలక్ష్మి భీమన్నను పెళ్ళాడకానికి ఒప్పకున్నది. జమిందారుకు కూడా భీమన్న ఏవ్వాడు. వారు గుర్రాన్ని స్వారి చెయ్యకుమేగాక, దొంగల మోహాని వద్ద ఇచ్చాడని తెలిసింది.



నమిర్తుడై ఉండాలి. అయినా చాచి పెరాదా వెమి? తెలుసుకుంటే చాగించుచుకుంది అయిది భీమన్నతో. "దాడునా. మా అమ్మాయి దిన్న వెన్న వెళ్ళి చేతి కుంచాదా?" అన్నాడు.

"ఓ, చేసుకుంటాను. మా బామ్మకూడా పంకవిస్తుంది. చాకు పెళ్ళి కాదని మా బామ్మకు ఒకటే వెంగ," అన్నాడు భీమన్న.

"మా అమ్మాయి దిన్ని పెళ్ళి చేస్తే కట్టుం ఎమిస్తావు?" అని జమిందారు అడిగాడు.

"కట్టానికేం భాగ్యం. బామ్మ ఒక పెద్ద చాస నిండా బంగారం దాని ఉందింది.

జది నా పెళ్ళి బయ్యకెనట. అదంతా కట్టుంకింద తీసుకోండి," అన్నాడు భీమన్న.

"ఓ హేలా, ఇది చాలా గొప్ప సంబంధమే. బానెడు బంగారం మనం ఏ తరంలోనూ కళ్ళ జూని ఎరగం!" అనుకుని జమీం దారు, పెళ్ళికి ముహూర్తం పెట్టించాడు. బామ్మనూ, బంగారాన్ని తీసుకురావడానికి మునుముసాని పంపించాడు.

"పచ్చి వెధవ" అని తన చెత ఎన్నెచెల సార్లు అనిపించుకున్న భీమన్న సదాసరి జమీందారు కూతురినే పెళ్ళాడుకున్నాడని విని బామ్మ పరమానందధరితురాలయింది. ఆమె జమీందారు ఇంటికి వచ్చి, పెళ్ళి కూతురి మెడలో మూడు ముళ్ళూ వడిన వాకా భీమన్న చెక్కివాగుల వాడన్నది బయటపడకుండా తన తలిదండ్రులతో కప్ప పుచ్చింది.

పెళ్ళి అయినాక మటుకు ఆమె ముహూర్తం, "అమ్మా, ఏ మొగుడు వట్టి తెలివి

తక్కువ రద్దమ్మ, వాళ్ళ నేనే పనితరం మంచి పెంచి పెద్ద చేశాను. ఇక నుంచి వాణ్ణి చూసుకునే భారం నిది. వాడి మనస్సు చాలామంచిది. ఇకవికేటలు లేవన్నమాట గాని కల్పవం ఎటువంటిదో బాడెరగడ!" అని చెప్పవదిలిన మాటలు వాలుగా చాటుగా చెప్పింది.

మహంక్వి తెలివిగలది. బామ్మ చెప్పిన దంతా గ్రహించి ఆమె, "మీ మనవల్లు నెను కంటిని లెప్పలాగా చూసుకుంటాను అంది. మా బాన్సుగారికి వేరెక్కలేనె. ఆందుచేత మీ మనవల్లు ఇక్కడే ఉంచుకుంటాడు. మీరు కూడా మాతో పాటే యిక్కడ ఉండి పొంది," అన్నది.

తాని బామ్మ ఉండలేదు. ఆమె తన ఇల్లా వాకిలి చూసుకోవాలని చెప్పి, భీమన్నను జమీందారుగారి తుటుంబానికి అప్పగించి తన ఇంటికి చెళ్ళిపోయింది.

—[పై మానం ఆఖరు సంఘటన]





విద్యమహిమ

దేవిగిరి అనే అక్కో పోమదెవుడనే రాచరి
 ఇద్దరి కొడుకులు ఉండేవాడు. ఎద్దవారు
 హిలమూ పుట్టా చూసుకుంటూ ఇంటి
 దగ్గరే ఉండి పోయాడు. రెండో వాడు బయ
 లెప్పుడు విద్యావీరావతో ఇల్లు విడిచి తగిన
 గురువును వెతుక్కుంటూ బెళ్ళుచుండెడిది
 బయలుదేరాడు.

బయలెప్పుడు తిండి లేకుండానూ, నీరి
 అయిన స్త్రీ లేకుండానూ చాలా అల్లు
 వ్రయానం చేసి చివరకు ఒక గ్రామంలో
 హరిశర్మ అనే అయిన ఇంటి ముందు శోప
 వచ్చి పడిపోయాడు.

హరిశర్మ బయలెప్పుడు తన ఇంటి
 భోపతికి తిసుకుపోయి, తాగడానికి నీరిచ్చి,
 నా నీరి చేయించి భోజనం పెట్టి అతడి
 వస్త్రాభరణాలూ తెలుసుకున్నాడు. బయ
 లెప్పుడు విద్యావీరావతో ఇల్లు వదిలిపెట్టి
 మంచి గురువు కోసం వెదురుతున్నావని మన

హరిశర్మకు చాలా సంతోషమయ్యింది.
 అయిన గొప్ప వందితుడు. అందుచేత బయ
 లెప్పుడు మూడేళ్ళపాటు తన ఇంటినే ఉంచు
 కుని, భోజనం పెట్ట చదువు చెప్పాడు. బయ
 లెప్పుడు సూక్ష్మ బుద్ధి కావటంచేత అడూబెళ్ళ
 కాలంలోనే గురువుగారికి తెలిసిన విద్య
 అన్నీ నేర్చుకున్నాడు.

తరువాత హరిశర్మ బయలెప్పుడితో,
 "నాయనా, ఇంకొక్క గురువు దగ్గర కొన్ని
 విద్యలు నేర్చితే గాని నీ వదుపు పూర్తి
 కాదు. ఆ గురువు ఒక కొయరాలు. అతను
 మీరు చిర విద్యా. మీరొ ముద్రలనున్న
 నేర్పురాడు. అతడి దగ్గరికి ఎలా వెళ్ళాలో
 నెను చెబుతాను," అన్నాడు.

హరిశర్మ చెప్పిన మార్గాన బయలుదేరి
 బయలెప్పుడు కొయరాల వద్దకు వెళ్ళాడు.
 హరిశర్మ విడిచి కమ్మవది తెలుసుకుని
 కొయరాల బయలెప్పుడు తన వద్ద ఒక



సంపత్సరంపాటు ఈయనకుని దొంగతనాలు చెయ్యటమో, దొంగలను పట్టటమో, మృగాల తాడలు తెలుసుకోవటమో, వెదా తటమో చెందలేన చిడ్డలన్నీ నెచ్చాడు.

ఈ విధంగా సకల చిడ్డలూ నెచ్చి జరు రెప్పుడు ఇంటి మార్గంపట్టి వస్తూ, ఒక రోజు ఒక గ్రామం చేరి ఒక బ్రాహ్మణ గృహంలో మంచి నరిమ్మని అడిగాడు. ఆ ఇంటి యజమాని ఇయడెప్పుట్టి లోపలికి అప్పనిండు. అతనికి నక్కాకమంతా చెసి అతని సంగతి అంతా తెలుసుకుని, "అబ్బాయా, ని విద్యా కోశం పరీక్షించటానికి ఒక్క ప్రశ్న అడగనా?" అన్నాడు.

ప్రశ్నలు అడగడం మొదలుపెట్టాడు.

"అతగండి," అన్నాడు ఇయడెప్పుడు.

"నిపు రాకమునుపు ఈ ఇంటి తెవకు వచ్చారు? ఈ ఇంటి ముందుగా ఎవరెవరు వెళ్ళారు? చెప్పు చూస్తాం!" అన్నాడు ఇంటి యజమాని.

ఇయడెప్పుడు తిని జయటికి వెళ్ళి, కొంత సేవయాక తిరిగి వచ్చి, "నెను రాకపూర్వం మీ ఇంటికి నలుగురు ప్యక్తులు వచ్చారు. వారు రాజభటులొ, సైనికులొ అయి ఉంటారు. వారు మీ ఇంటి నుంచి జయలు దేరి ముందుకు సాగిపోయారు. వారికన్న వజరయిగా ఒక మనిషి మీ ఇంటి ముందుగా వెళ్ళాడు. వాడి వెత్తి మీద ఒక బొగ్గుల మూట ఉన్నది. వాడెదొ దొంగతనం చేసి ఉంటాడు," అని ఇద్దం గల బ్రాహ్మణుల తితో అన్నాడు.

ఈ మాటలు విని బ్రాహ్మణులు నిశ్చలం పోయి, "మీ ఇంటికి నలుగురు రాజ భటులు వచ్చినమాట వాస్తవం. జరిగిన దేమంటే, రాజుగారి ధత్తం ఒకటి దేవా లయం ప్రాంతాల వదిపోయింది. అది పోయిందని తెలిసి వెతికే లోపుగా దాన్ని ఎవరో కాదెకాదు. అందుచేత రాజభటులు అందరి ఇళ్ళకూ వచ్చి సోదా చేశారు. అలాగే మా ఇల్లుకూడా సోదా చేశారు. కాని

పాయిసే నీగే దొరికలేదు. దొంగ ఒకడు మా ఇంటి ముందుగానే వెళ్ళాడని నిజమైతే చెబుతున్నావు గానీక, పాయిసే నీగే దొరికి సంపాదించి దొంగను కాబాగాణి పట్టుకున్నావా, నీకు గొప్ప బహుమానం దొరుకుతుంది." అని బయ్యదేవుడితో అన్నాడు.

బయ్యదేవుడు బ్రాహ్మణుడితో మళ్ళీ వస్తానని చెప్పి, బయలుదేరి వానిమీదనే దృష్టి ఉంచి సడుస్తూ ఒక కంటివాక వెళ్ళాడు. అది ఒక కమసాలి ఇల్లు. బయ్యదేవుడు లోపలికి వెళ్ళి, కమసాలితో బంగారం ఖరీదు గురించి, అతను చేసే కొత్త రకాల ఖరీదు అను గురించి కాస్తేస్తే మళ్ళాది శిలపు తీసుకున్నాడు. తరువాత అతడు బ్రాహ్మణి వద్దకు తిరిగి వచ్చి, "దొంగను పట్టి ఇవ్వ గలము కాబట్టినందున చిటిమించండి," అన్నాడు. బ్రాహ్మణుడు కాబట్టినందున కబురు వేరే, బయ్యదేవుడితో, "అయితే, నాయనా, ఎంతలా నీవు ఏలా కమిక్కిరిస్తావు?" అని అడిగాడు.

"పైసికులూ, యెద్య వేద్య నేర్పిన భటులూ నీవేద్యం వారి అంగులు ఒక ప్రమాణాలో ఉంటాయి. వారు బారుతరి నడుస్తారు. పాదాలు రెండూ ఒకే తీతంతో వెస్తావు. అందుచేత అడుగు బాటలను బది



నలుగుడు మనుష్యులు మీ ఇంటికి వచ్చారని, వారు పైసికులుగాని, భటులుగాని అయి ఉంటారని తెలికగా ఉపాదాగు. వారు మీ ఇల్లు వాటి ముందుకు పోవడం కూడా నాకు కనిపించింది," అన్నాడు బయ్యదేవుడు.

"మరి దొంగవాడ ఏలా తెలిసంది?" అని బ్రాహ్మణుడు అడిగాడు.

"దొంగ నడిచితిని వెళ్ళేము, ఒక పక్కగా నడుస్తాడు. ఈ దొంగ నెత్తిన బొగ్గుల మూట ఉన్నది. వాడు అడుగు వేసే సమయంలో కొంచెంగా బొగ్గు నుండి కాలింది. వాడు బొగ్గులు తీసుకుని తిన్నగా నడిచి

ఏళ్ళు ఇలా మాట్లాడుతుంటగానే రాజవటులు వచ్చారు. అయిదేవుడు వారిని కమసాలి ఇంటికి పిలిచుకుపోయాడు. ఆ ఇల్లు రాజవటులు అంతకుముందు సోదా చేసి వది. అయితే వారు పెట్టెలూ వెళ్ళిందా చూత్రమే వెళ్ళింది. కాని కమసాలిలు ఏదన్నా వావిపెట్టెలనిగి విచో ఒక కంకతో దూర్చిపెడతాడు. ఈ సంగతి అయిదేవుడికి తెలుసు. అందుచేత అతను వానిగారు పోగొట్టుకున్న రత్నాన్ని కమసాలి ఇంటిలోని ఒక కంకలో నుంచి బయటికి తీశాడు. కమసాలి నేరం ఒప్పుకున్నాడు. రాజుగారి రత్నం కింద పడటం తాను చూసి, వాన్ని పిసుకున్నాననీ, ఎవరికి సంబంధం కలగకుండా ఉండగలంబులకు ఒక వాగ్గుల మూల కొనుక్కుని, అందుకే గ్రామంలోకి వెళ్ళిన వాడిలాగా, ఇంటికి వచ్చేకాననీ అతను చెప్పాడు.

రాజుగారు నగ చొరిగి నందుకు వాణా సంబోధించి, బయిదేవుడికి నుంచి బహు మోసం ఇచ్చాడు. అతను దొంగను పట్టు కున్న విధమంతా బ్రాహ్మణులెప్పుడూ రాజు మరంత సంబోధించి, అన్ని విషయాలలోనూ అరితేరిన బయిదేవుడికి మరన్నా. కానుకలు ఇచ్చి, తన కొలువులో ఉందుకున్నాడు.

రాజుగారు నగ చొరిగి నందుకు వాణా సంబోధించి, బయిదేవుడికి నుంచి బహు మోసం ఇచ్చాడు. అతను దొంగను పట్టు కున్న విధమంతా బ్రాహ్మణులెప్పుడూ రాజు మరంత సంబోధించి, అన్ని విషయాలలోనూ అరితేరిన బయిదేవుడికి మరన్నా. కానుకలు ఇచ్చి, తన కొలువులో ఉందుకున్నాడు.

రాజుగారు నగ చొరిగి నందుకు వాణా సంబోధించి, బయిదేవుడికి నుంచి బహు మోసం ఇచ్చాడు. అతను దొంగను పట్టు కున్న విధమంతా బ్రాహ్మణులెప్పుడూ రాజు మరంత సంబోధించి, అన్ని విషయాలలోనూ అరితేరిన బయిదేవుడికి మరన్నా. కానుకలు ఇచ్చి, తన కొలువులో ఉందుకున్నాడు.





• అయోధ్యా కాండ •

అది రాత్రి వారు ముగ్గురు చరన్వాజులు చెప్పిన కథలు అనేకం విని సుఖంగా నిద్ర పోయారు. మర్నాడు ఉదయం భర వాళాడు నాంనె కొంతదురం సాగడం, వీతనూదానికి రాసు అనేక మాట్లా వెళ్ళి వచ్చిన తోట గుర్తులు వచ్చాయి. ఏతారామ లిక్కినాను అయిన వట్ట నింట్లో పుచ్చుకుని అయిన చెప్పిన వారిని నడుస్తూ యమునా నదిని చాటవలసింది లేక వీధికి వచ్చాయి. అక్కడ అక్కలయి కొమ్మలమీద నెలకు వెదుళ్ళతో ఒక వికలమైన తప్ప తయారు చేశారు. చానినైన నెలకు కొమ్మలతోనూ, వచ్చుట తీగలతోనూ ఒక గుళమైన ఆననం ఏత కొడం అమర్చారు. తప్ప మీద తమ వస్తువుల నన్నిటిని ఉంచి, వాము కూడా

ఎక్కి నదిని దాటారు. ఏనాలో మధ్యంబ నిర యమునా నదికి నడుస్తూ దించి అపుటా, వెంట్ల కడవల కల్లా ఇస్తానని, గంగను మొక్కుకున్నట్టే మొక్కుకున్నది.

చింతకాంం కావించిందో అడివి చెట్ల పుచ్చించి మహాశరణ ఉన్నాయి. మోదుగు చెట్లనిండా ఏర్రటిపూబానామ. నీత ఇప్పడు అచనంత కేవలం యోగి అనం దీతతలం ప్రారంభించింది. అక్కలయి అయి మోదుగు నడుస్తూ, అయి నడిన ప్రతి పుచ్చూ, ప్రతి వంతు కొని తెచ్చి ఇస్తూ, అయి చెట్లను గురించి అవిన ప్రశ్నలున్నదిక సమాధానావచ్చాయ. ఆ రోజు వారు మది కొన్ని మృగాలను చూచి బాధ మోసించి అగలి తెచ్చుకున్నారు.



సమర్పణము

క్షణగా గృహప్రవేశం చేసి, ఎక్కడో ప్రవేశించి మాల్యవతి నదిలో స్నానాలుచేస్తూ, మట్టా ఉంటే అందమైన అరణ్య ప్రాంతంలో విహరిస్తూ, పట్టణ జీవితాన్ని మరిచి సుఖంగా జీవించడమే గలవనామ.

అట్లయితే శృంగారపురంలో గుహురూ, సుమల్లతురూ గంగ పెద్దన నిలబడి సేవా రామ చక్రియలు తమమీద అభిమానముగా చూసి గుహురూ ఇంటికి వెళ్ళి పోయారు. రాముడు మనసు మార్పుకుని తిరిగి విస్తాతెమీసని మూడు రోజులు చూసి సుమల్లతురు శాలి రథంతో అయోధ్యకు బయలుదేరి, రాముడు అయోధ్య వెదికి వెళ్ళిన అయిదు రోజులకు తిరిగివచ్చాడు.

దారిలో హనుమ శాలిగా రథం తిరిగి రావటం చూసి ఎవరికి తేచినట్లు వారు మోక్షాదుకున్నారు. సుమల్లతురు తనగా శోధించి ఇంటికి వెళ్ళి, సింహాసనైన హుప్పని ఉన్న దశరథుడితో రాముడు చిట్టి పంపిన మాటలు చెప్పగాను, దశరథుడు శోకప్రేకంతో స్పృహతప్పి కింద పడిపోయాడు.

కొన్ని సుమోత మూలంబో దశరథుణ్ణు జీవవిస్తూ, "మహారాజా, రాముణ్ణు అరణ్యంలో చింపి వచ్చిన సుమల్లతుడికి

అదృశ్య వాడు అది చూస్తేనే తలుచుకుంటే అట్లు చెప్పినామో.

శివరామరూపే రాముడు లేచి చక్రియలైన ద్విశనాచారిని ప్రయాణం పగిల రాము ద్విశనాచారాంతంలో రాముడు ఒకప్పుడు చూచి అట్లయితే పర్వతల ద్వారా వచ్చాడు. చక్రియలు మంచి గుణాలు పండిత్య, వారికే ద్వారాని పర్వతాల, వారి అనుభవమైన వివాగాలు చక్రియ రాము గృహప్రవేశం అది అప్పటికే అతడు ఒక సర్వ శాస్త్ర విద్వాంసు, చింత, దాని కలకలంబులతో అప్పుడే రావారు. అ పర్వతంలో సతారామలక్ష్మియూ శక్తి



అలాగేనా చెప్పారే? కైక ఏమిద్దా అనుకుని పాతుందా? అదిచూసికొన్నదశమగా " అని చెప్పింది. దశరథుడితో బాటు కొందరూ, ఇతర అనుచులైనవారంతా బోదనాలు చేశారు.

" రాజులు ఏంక వింటే ఉప్పరి నాకు తెలియదు; నీవు మళ్ళీ వెళ్ళి రాముణ్ణి పిలువరా! లేదా నీవు ఆ రాముడి దగ్గరి కైదా పిలువరా," అన్నారు దశరథుడు.

కొనెల్లకూడా సుమల్లతుడితో గర్భశోకంతో తనను రాముడున్న బోదని పిలువని ముచ్చటించి ముచ్చటించి కొందరును పిలిచిస్తూ, రాముణ్ణి ముచ్చటించి అరన్దా వాదనలకు పూర్తి చేయగలరనీ, ఆ సీతకు అది అరన్దంబాగా ఉన్నట్టే లేదనీ, రాముడు లేని అయోధ్య అమెకు అరన్దా మునివించి ఉండవలసి అన్నాడు.

మర్నాడంతా కొనెల్ల దశరథుణ్ణి చెప్పి మూటలతో బాదించింది. ఆ విధంగా కాసు వరుణుల్ని బాధను కొంత బాధలు పెట్టుకున్నారు. అదేలే బాధ వరుణున్న తనను బెర్చుడు మూటలతో పొంపించి బెర్చు దశరథుడు చేతులు తోలిపని కొనెల్లను వెదుకున్నాడు. కొనెల్ల పుత్రశోకాలకి తోడు వచ్చాడంటే కుమిడిపోయింది.



రాముడు వెళ్ళిపోయిన తర్వాత రాత్రి, తన బాధ కొన్ని మదిలించి ఉన్న బాధగా దశరథుడికి తన చిర్రవారి వీరత్వంతో ప్రాప్తిం చెప్పింది. అంతా కొనెల్లను ఎక్కడో పూర్వమే దశరథుడు పుత్రశోకం మరణించేటట్లు చేశాడు ముందే వల్ల కాసు పాపాలు అప్పడాడున కొనెల్లను ఆ పాపాలను గురించి చెప్పాడు.

ఆ రోజులలో దశరథుడు యెమ్మగారి అన్నాడు. అమ్మగారు చెప్పింది ఒకటి బాధలం గురి చేసి కొనెల్లతో చాలా చెప్పింది. ఈ సంగతి చెప్పింది అమ్మగారు చెప్పింది. అమ్మగారు చెప్పింది.



చింతామణిని చూడడం

చచ్చయ్యకు గురి చేసి స్వేచ్ఛమే బాగు
ఒకటి పడితాడు.

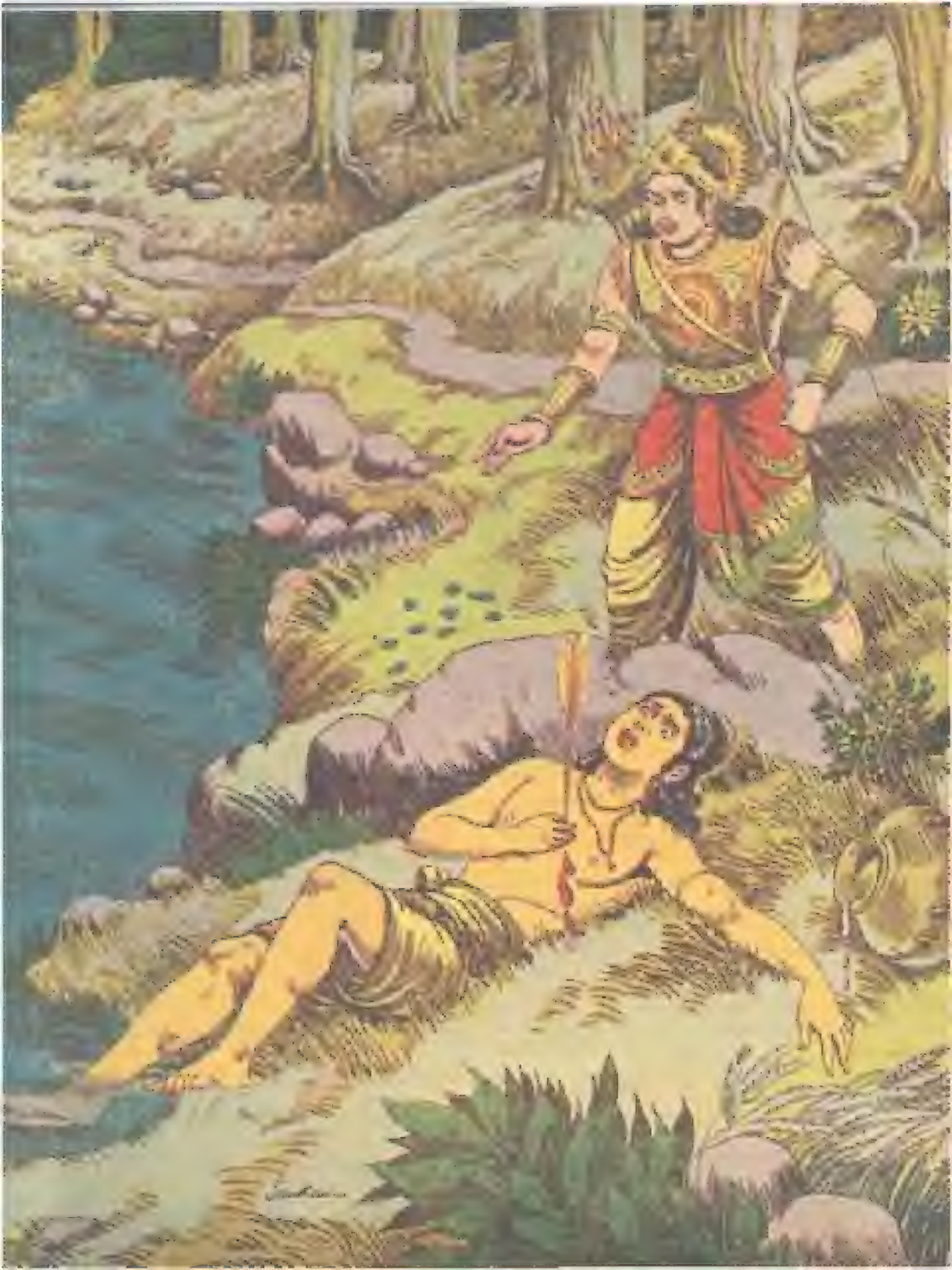
మరుక్షణమే మనస్థి అశోకం దిసి
రిరివింది. "అయ్యోయ్యో, తపస్సు చేసు
అని మా బోధివాళ్ళు మేడ ఈ బానిస పడుట
మిమిటి? నేను ఎవరికి, అవలంబం చెబును?
నన్ను చంపిన వాడికి ఏం తాగిస్తుంది?
మరేగానీ, అక్కడ బానిసలతో మూడు
ప్రాణాలు పోతే! నేను కూడ, ముసలి
వాళ్ళు, గుడ్డి వాళ్ళు, ఇయిన వాళ్ళి
దండ్రు లెంతకాలం బతుకుతారు? ఏలా
బతుకుతారు?" అన్నీ మోసాలు చోరయ్యడి
బెత్తుబెత్తులు.

అయిన దగ్గరికి వెళ్ళి చూసేసరికి తన
బానిస తెలిసి చిత్ర ముని కుమారుడు కొలను
పట్నం వారలో గురిగా తాడితాడున్నాడు.
అతను నెటిలో ముందిన పాత్ర పక్కనే
పడి ఉంది.

మేలిపోయి, చెంబ్బా కాలా అడక నిజ
పడి ఉన్న చోరయ్యడితో ఆ ముని
కుమారుడు, "ఏందుకు చెబింది వాడు పని?
చేవిక్కడ ఉన్నట్లు వాళ్ళుండిన పని చెప్పు
చెప్పు. లేకపోతే అయినకు తెలిసే మార్గం
లేదు. తెలిసేదా అయిన వాడేను. వాడేను
తానుగా ఉన్నారని మీరు గురిగా చాడారు

ఉన్న చోరయ్యకు తడుచు. కాత్రచే
పరయూ నీటి తీరానికి వెళ్ళి అక్కడ
వచ్చే మృగాలు వీరు తాగడానికి వచ్చే రెప్ప
కనిపెట్టే సమయంలో వాళ్ళుని, నిజ
చచ్చయ్యను బట్ట బానిస చేసి పినుగులన్నా,
నింజులన్నా, అతర మృగాలన్నా నేటాయితా
ఉండవారు.

అలా ఉండగా ఒకసారి, వాటికాలంలో
కాత్రచేళ చోరయ్యకు గాత్రంపై కారంలో
మృగాల తనను పదితరాన ఉండి
నూచున్నాడు. ఆ కిమియంతో నడి నెటిలో
బుడమత ముని చచ్చితయింది. అతని
ఏమిని అడక అంకిరిమిమిది చోరయ్యుడు.





వచ్చి నీ బాటల వాత వస్తాను. ఈ వాత భరింప లేను. ముందు ఈ బాటలో లాగి పరి వెళ్ళు." అన్నాడు.

శ్రురవాడు లాభపడ పోతున్నాడు. వాణ్ణి లాగిస్తే చిక్కిపోనని భయపడు ముందు తిలవలాచించిచా, వెనకకు ఆ శ్రురవాడి ప్రార్థనం మీదనే వాణ్ణి లాగిళాడు. వెంటనే ముని నిమాయకు ప్రాణాలు పడిలాడు.

శిరవాణ భయపడు ఆ శ్రురవాడి ప్రాణిలో నీచ ముందుకుని తనకు చేర్చిన వారిని తనకి తలి చంపుకుంటే పది లానికి వెళ్ళాడు.

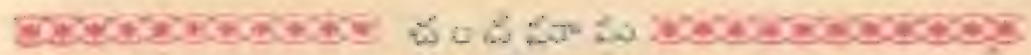


చిరమతి తమిళం చప్పుడు వది తని కొడుకే నిమిరుని ఆ తునిరంకో తంబె వ్వుడుడు, "నాయనా, ఎప్పుడో చనిగా ముందుది తానం వెళ్ళిన వానిని తంబె తానం చేతమికి లోపరికి నా తురగా నీచ గయ్యు!" అన్నాడు.

"వెను మీ అప్పుడయి తాను, చిర రమిల్లి. క్రిమియిల్లి." అంటూ, తన వాటతో చిరమిడు తాను వెగిది మారం తానా ఆ పుట్టి చంపకురగు వెచ్చెళాడు. వారి చూడనిది అంటు లేమి. చిరమిడి ఏడాదంతా వార్షికం తాను తాను తన చంపం వద్దకు వెళ్ళి, లాని మీదవరి పుట్ట పట్టిన ఏడాది.

ముసలి ముని దశరథుడితో, "మా కున్న ఒక్క కొడుకుమీ తానంబగా చంపి మాను తిరని పుత్రకౌళం కదిగించావు గనక నిపుణుడూ పుత్రకౌళంబడి మరణంబా చది చెప్పు కివచ్చాను." అన్నాడు.

తరవాత ఆ పుట్టి చంపకురగు తాను తాను చింతలోనే తాని చనిపోయాడు. ఎప్పుడో మగిర త నిచితున చిరమిడికి అప్పుడు, తన తామిపు తనిచాయ్ చిరలో, తానంబం వచ్చారని లాగిని అయిన కొనబుకు చెప్పాడు.





వనమీతు చెప్పమన్న మాటలు అది విధంగా చెప్పాడు.

భరతుడు పెద్దదాళ్ళ అనుమతి తీసుకుని, అయోధ్య నుంచి తన కోసం వచ్చిన వారి వెంట, పెద్ద బలగంతో సహా బయలుదేరాడు. మిగిలిన పరివారాన్ని సంపాదిగా వెనక రానిచ్చి, భరత శత్రుఘ్నులు రతంతో ముందుగా అయోధ్యా నగరం చేరుకున్నారు. వారు ఏడు రోజులు ప్రయాణించారు.

దూతలు అయోధ్య నుంచి వచ్చిన రాత్రి భరతుడికి ఒక పీఠ కల వచ్చింది. అది వచ్చినప్పటి నుంచి అతని ముసుకుల్లా విజృంభణగానే ఉన్నది. అయోధ్య ప్రవేశించగానే అతని అంబోళన పిగి వచ్చింది. ఎందుకంటే నగరంలో సాధారణంగా ఉంటే ఉత్సాహమో, అల్లాసమో లేదు. జనం నిరసించి నట్టబ్బారు. నగరం పొయి వదిలిపెట్టారు.

భరతుడు ముందు తన తండ్రి నగరుకు వెళ్ళి అక్కడ అయన కనిపించక పోయే సరికి తన తల్లి ఇంటికి వచ్చాడు. కొడుకును చూస్తూనే కైకెలు ఆననం మీదినుంచి లేచి, తన కాళ్ళకు సమస్కారం చేసిన భరతుణ్ణి తన చెంత కూర్చోబెట్టుకుని ఉకల ప్రశ్నలు చెప్పి, "పిల్లలయిబంటి ఏమిల్లయిబంటి నాయనా? నీ మామో, తాతా కిమంగా ఉన్నారా? నీ కక్కడ నుతరగా బంగిందా?" అని ప్రశ్నించింది.

భరతుడు అన్నిటికీ సమాధాన మిచ్చి, "అమ్మా, నాన్నగారెక్కడ? పెద్దమ్మ కోసంబ్బ ఉన్నారా? నే నాయన కాళ్ళకు ముక్కల!" అన్నాడు.

"అయన పెద్దల్లో కలిసిపోయాడు, నాయనా," అంటూ కైకెలు చాపు కబురు చెప్పింది. ఈ మాట విన్నగానే భరతుడు కుప్పకూలి పోయాడు. కైకెలు అతన్ని మారతించి యత్నించింది.



5. తైమూర్ సమాధి

తైమూర్ (లేక తామూర్) ప్రపంచయోధులలో ఒకడు. ఇతను ఇండియా, చిత్తియా అనియా ప్రాంతాలలోని అనేక ప్రాంతాలను జయించాడు. ఇతని రాజధాని సమర్కండ్. 1405 లో ఇతను చనిపోగా అక్కడే అతన్ని సమాధి చేసి ఒక కట్టడం నిర్మించారు. ఈ కట్టడం పేరు గుర్ జమీన్. పిరిస్ రంగు రంగుల ఎలగాలీ ఉచ్చివి.





ప్రశ్నోత్తరాలు

1. డి. వెంకటరావు, కాంగ్రెసువాడు

చంద్రగిరిపైట (ప్ర. పూ. 336)లో రాజ్యము చేసే యువశత్రువు సన్నాడు. అతని కుమారుడు కుండుసానుడు (ప్ర. పూ. 302)లో రాజ్యము చేసే యువశత్రువు సన్నాడు. వారిలో ఎవరు ముందు రాజ్యము చేసినది అర్థము కావదు.

(శత్రువు యువశత్రువునకు ముందు వెనక్కు వెళ్ళిన వాడే గెలుగుతుంది, ముందుకు వెళ్ళిన వాడే తిరుగుతుంది. చంద్రగిరిపైట ముందు రాజ్యం చేశాడు.

2. తులూక వర్ణాని నితాదేవి, ప్రశ్నోత్తరము

మా శత్రులు సెన్ ప్రతివత్సరము సుఖపడే అ నెల సపు మా ఇంటికి తురిగే విస్తార ?

కంట చూడలే సహసరా !

3. పి. రత్నమయారీ, పుంగవూరు

అమ్మమ్మ, నమ్మ నేను కంటాను, చదువుతాను, అయిందిస్తాను, అది విప్రు రా స్మృతికుల పద్ధతి పోతే నాకు రక్క నే దక్కనై, అయిదు కావణం నువ్వు ? నా స్మృతికులా ?

పరదా కాదు, చచ్చి !

4. తి. మురళీధరరావు, హైదరాబాదు

మొన్న మా అమ్మకు ముఖులకాగము "దుంపమాలు"ను గురించి తగి పోగితి, కట్టి రోజుల్లో వారి అవిచ్చిత్తి పొడిచిరించున్నాడు. మన మీ అభిప్రాయమేమిటి ?

కట్టి రోజులంటే అయితే ఉత్తరం 14, 15 ఏళ్లనీ అయి ఉంటుంది. "దుంపమాలు" ప్రారంభించినప్పుడు మంచి తి. వారి రాక అవిచ్చిత్తి చెందితూనే ఉన్నది. పొడిచుట అయితే మి అమ్మింకలమీద తి. అవిచ్చిత్తి పొడిచాడు.

5. "వాస్తవం", అనగావల్ల

అత్యుచితవ్యవహారములగు గేయ రచనలు వెను దృష్టికాదుగా అచ్చయితే చాలా బాగుంటుందని.

"అచ్చమైన" అనే పేరుతో శ్రీ పద్మనాభాయనాథర్యగారి "గంగావతరణం", "క్షీరసాగరమతనం", "శివశతనామ" అనే మూడు గేయ రచనలు బామ్మలతో నేనా అచ్చయ్యి ఉన్నాయి. త్వరలోనే ఇవి ఎటు వెలుగుతాయి.

6. సయ్యద్ నజీముద్దీన్, తాయరాపురం

ప్రశ్నలు "చందమామ"కు సంబంధించినంత వరకే పరిమితం చెయ్యటంలో మీ ఉద్దేశం? లాంటి విజ్ఞానానికి సంబంధిత ఇతర ప్రశ్నలు ఇతర సూత్రం మీ అర్చిపాయమా?

మిత మృతమీకారు. తెలుగు పాఠకులు తెచ్చిగా "చందమామ"లో కామి చివర వివరాలును చూసే ప్రశ్నలు వేస్తూను. కవుల పాఠకులు వైఖరికి విషయాలను గురించి రామ్మనా ప్రశ్నలు వేసి వైఖరికి విషయాల తెలుసుకుంటు వ్వాడు. తెలుగు పాఠకులు అలాటి ప్రశ్నలు వేస్తే మా కేమి అభ్యంతరం లేదు.

7. డి. శుభద్రానాథ్, ఎలయవాడ

రామా శేతుధ్వంసంపై బగ్గోకాస్త్ర రీత్యా పీఠించి? సూర్య కుటుంబము లోనిదేనా?

అవును, చంద్రుడూ అస్తమించిన సూర్యుడంతానే ఉంటున్నాడు. అందుచేత వాడ వెంట వాడ విడుదలకా అలాంటి అంటున్నాయి. ఈ గీతలో రామా శేతు ధ్వంసం. వీటిని రామ్మగ్రహ అంటారు. భూమిమీదక్క నీడ చంద్రునిపై పడితే చంద్ర గ్రహణం. చంద్రుని నీడ భూమిపై పడితే సూర్య గ్రహణం.

8. ఎం. జి. వాసుదేవ, నెలమికోట

అయ్యా, మనం తెలుగు "చందమామ"లోని రామ్మనీ కల్పానివివన్నా, శస్త్రధములోని సూర్యనీ చరిత్రనివివన్నా చదువుతాము. తెలుగులోని చరిత్రకం శస్త్రధములో అట్లానే ఉన్నది, కాని తెలుగు మహాకవిగారి పేరు కన్నడంలో లేదు. ప్రాచీనముకాదా?

కాదు, అదికాదు అనేది కష్టమా వేసినాడు. ఏ బాధను అ బాధలో కవిరాజు స్వస్థ కావలసింది. అందుచేత శస్త్రధ చరిత్రములో కన్నడ కవిగారి పేరు వేస్తూన్నాడు.



జంతువాది
హింసాపరుడవు

పీడితమనగా కృష్ణ రెడ్డి

గృహనివాసి
డా. బి. కె. సుబ్బ, మృగాశాపి

క్రమిక వైరాగ్యం ★

[రామకృష్ణ కథ]

మీనాడు మట్ట మచ్చాచ్చుం వెళ ఒక ముసలివాడు పెద్ద కట్నం మోపును మోసుకు వస్తున్నాడు. అసలే ముసలి వాడు బలహీనుడు. ఎండ మండి పోతున్నది. నెత్తిమీది వరుపు భారంగా ఉన్నది. వాతక జుట్టు నిడ చేరి, మోపు కింద పడేసి, చతికిల పడి ఆయాస పడుతూ, "ఓ మృత్యుదేవతా! ఏమైనా రారాదా?" అని అగ్రోగించాడు.

వెంటనే యముధర్మరాజు వాడి ఎడట ప్రత్యక్షమయ్యాడు. యముధర్మ రాజు అకారం చూడగానే ముసలి వాడికి చక పుట్టుకు వచ్చింది. ప్రాణ

భీతి కలిగింది. వాడు దన ఎడట ప్రత్యక్షమైన అకారంతో, "ఎవరు, వాబూ. మీరూ?" అన్నాడు.

"నన్ను పిలిచావుగదా, అందుకని వచ్చాను. నేను మృత్యుదేవతను. నీకు వచ్చిపోవాలని ఉంటు చెప్పు తినుకు పోతాను," అన్నాడు యముడు.

"అయ్యో, వాబూ! నన్ను తినుకు పోమ్మని కాదు నేను నన్ను విలిచినది. ఇక్కడ ఎవరూ కనిపించలేదు. ఈ కట్నం మోపు ఎత్తుకోవడానికి సహాయం చేస్తావేమో నని పిలిచాను." అన్నాడు ముసలివాడు యముడితో.



పోటోవ్యాఖ్యల పోటీ :: బహుమానం రూ. 10 లు

ఈ పోటీల వ్యాఖ్యలు 1962 నవంబరు నెల సంచికలో ప్రచురించబడును.



* పై పోటోను వేరొకటి వ్యాఖ్యలు ఒక్క మాటలోగానీ, విన్న వ్యాఖ్యలోగానీ వ్రాచి, (లేదు వ్యాఖ్యలకు సంబంధం వుండాలి.)

* పైపై నెల 20-వ రోజు వాగ వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. తరువాత చేరి వ్యాఖ్యలు ఎవరి మార్గదర్శనా పరిశీలించబడవు.

* మీకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో ఉత్కృష్టమంగా వున్న పోటోను (లేదు వ్యాఖ్యలను కలిపి) రూ. 10/లు బహుమానం.

* వ్యాఖ్యలు లేకుండా పోటోకాదులేని వ్రాసి, ఈ అక్షరముల వంటిది - చందమామ పోటో వ్యాఖ్యల పోటీ, ముద్రాణం-26.

పిప్రల్ నెల పోటీ పలికాల

మొదటి పోటో : ఉదయం నించగ వారి

రెండవ పోటో : వదిలముగా వైది వైది

మొదటివారు, బి. గోపాలకృష్ణ గుర్తి.

మొ. 25, వరద మిత్రయ్యగారి పోటో, ముద్రాణం-1.

బహుమతి మొత్తం రూ. 10/- ఈ నెలకొనసాగిగా పంపియితుంది.

జుట్ట చివరి బోమ్మ

ధర్మార్థం జరిగితే తుంపిరకే తామో నెలలున్నాడు వ్యతరాష్ట్రకే ముగ్ధ విగ్రహా
నెలవుతా వచ్చాడు. తన హేతుగతు లెదురుగా వచ్చి తామోచే మరగానే వ్యతరాష్ట్రకు
కలెదవకలై వ్యర్థం తప్పు పడితామోమీ. నెలలును తామోనను లేవుతూ, "నీ కనుకు
నిరా? చచ్చిపెను అక్షరాశీల సేవకే నీరా ప్రపంచంకో ఉత్త మాయుకుందనా నాకీ
మాయాడు. అంటే! నీకే తామో నెలలుంటే!" అని చెప్పాడు.

విషయమును గా వ్యవస్థాపితము చేసి, సంపాదించుచునుండి తెలుపుచును ఒక
 ఉపసాహు విధియు. ఒక ప్రాధాన్యమును ఒక శాసనము ప్రవేశపెడును. అందులో వేరు
 కేంద్రములు ఉండునట్లుగా విభజించి, అనువైనవి ఒక దాని నొకటి వెంటపెట్టును.
 అందుకు అనుగుణముగా అతడు వారిని ఆ విధమున విధించి ఒక సూక్తిని వ్రాసెను.
 దాని ప్రకారము అట్లుగాను ఉండవలెనని అది అతనికి కనిపించి నది. ఆ సంగతిని కావ్య
 కథానుసరితముగా అతడు సంగతిని పరిశీలించి, తన విధముగా వ్రాసెను. ఆ ప్రకారము అతనికి
 మరొకప్పుడు ప్రవేశపెట్టిన విషయముగా దానిలో ఒక మరొక విధముగా ఉన్నది. దాని ప్ర
 కారములో ఒక ప్రాధాన్యమును విధించి కనిపించినది. దాని ప్రకారము ఒక ప్రాధాన్యముగా
 వేరు వ్రాసి, దాని విధముగా పరిశీలించి వ్రాసెను. అతని ప్రకారము అందుకు తన
 వ్రాసి వ్రాసిగా ఉండునట్లు ఆ ప్రాధాన్యముగా పరిశీలించి వ్రాసెను. అతని ప్రకారము అందుకు
 అతనికి అతని కావ్యము అతనికి కనిపించినది, అందుకు మరొక విధముగా వ్రాసి వ్రాసిగా ఉండును.

నిడుమిటి ఉదయము చెప్పి, "రాజా, మహామర్త్య లోకిమీదే కలిగిన అదే విధంగా ఉంటుంది," అంటూ తర్కబోధ చేశాడు. ఇది ఈ మోక్షమునకు సూచాత్మక రామాయణ ము కలిగిన తర్కము. అప్పుడు వ్యాస మహర్షిగారి కుమ్య అలా చెప్పాడు:

“అక్కడ నుండి వెళ్ళిపోతే బాగుంది. అప్పుడే మరచిపోతా వచ్చి దేవతలతో
తన భార్య తగ్గించడం చెప్పాడు. అక్కడ వచ్చిందా అంటే, ఏ సమయం
మరచిపోతే తన అంటే అన్నింటి మరచిపోతే బాగుంది చెప్పాడు. సాంకేతికం నుండి
ప్రపంచ మరచిపోతే తన వచ్చిపోతే, ఏ సమయం సాంకేతికం నుండి బాగుంది.”

ಈ ವಿಚಾರದ ಕೆಳಗೆ ಕೆಳಗೆ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಕುರಿತು ಅವರ ಅಂತಿಮ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

దానిలో వ్యవహారమును స్వేచ్ఛ వ్యవహారములను ఎదురయ్యెను. వారు గాంధీ
 వ్యవహారములలో తమను మూలము యందులలో దావో మిగిలినది, నీవదిని చూడ ప్రయత్నించు
 కొనుటకును, దావో కొనుటకును వ్యవహారమును వెల్లె, పొంతవును దిక్కునుగా
 పొందుతున్నావని గెండ్ల వచ్చుచున్నది. తరవాత వారు దీనినిచూచారు. వ్యక్తియిచ్చి
 వ్యవహారములలో వచ్చుచు, వ్యవహారము తన పోల దేశముల వెళ్ళుచున్నాను, అక్కడను
 వచ్చుచు, అక్కడ అక్కడను వచ్చుచు, వచ్చుచున్నాను.

రాగిణి సౌందర్య రహస్యం...

‘మనోహర చర్మసౌందర్యమునకు
అనువైనది లక్స్’

నీవీదా వాడెందు
సౌందర్యమునకీ
శుద్ధమైన,
నామృతమిది నీవ్వు.



‘నాకు పట్టిన నల్లులు, పట్టిన రంగులు!’

అద్భుత చామీడర్ మినోకా-లూ గాగిలీ.

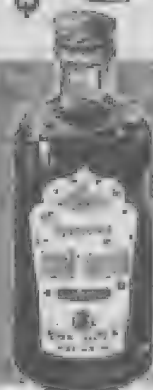
రామమూర్తి ఫిల్మ్స్ ప్రెజెంట్.

UTA.113-XXXI

1951



హిందూ
బ్రాహ్మ ఆమలా
కేశవర్ధక్ టైలం



హిందూ డిస్ట్రిబ్యూషన్ కంపెనీ లిమిటెడ్, బాంబే

పార్శ్వాలర్

క్రేమర్ ఇంక్

ప్రతివారిని ప్రసిద్ధునినది



కెమికల్ ప్రైవేట్ లి., బొంబే-40



© 1951 by Camel Cigarette Co.

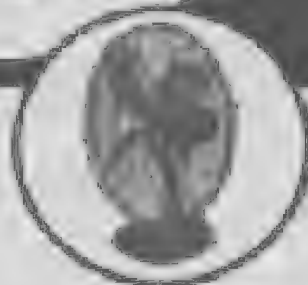
ఎక్కువ గాలి...

... తక్కువ కలింట్లు ఖర్చు

ఎలర్ టెక్నీకల్ ఎంజీనీరింగ్ కంపెనీ లిమిటెడ్ కేంద్రీయం గతంలో 3000
 వేలకు పైబడిన టెక్నీకల్ సెలక్షన్లను నిర్వహించింది. 1957-58
 56" టెక్నీకల్ సెలక్షన్లలో ఎలర్ టెక్నీకల్ గతంలో ఎలర్ టెక్నీకల్
 టెక్నీకల్ సెలక్షన్లలో ఎలర్ టెక్నీకల్ సెలక్షన్లలో ఎలర్ టెక్నీకల్
 సెలక్షన్లలో ఎలర్ టెక్నీకల్ సెలక్షన్లలో ఎలర్ టెక్నీకల్
 ఎలర్ టెక్నీకల్ సెలక్షన్లలో ఎలర్ టెక్నీకల్ సెలక్షన్లలో ఎలర్ టెక్నీకల్

గలేక్

సిలెంట్ మిక్సరు



గలేక్ టెక్నీకల్ సెలక్షన్లలో ఎలర్ టెక్నీకల్ సెలక్షన్లలో ఎలర్ టెక్నీకల్
 ఎలర్ టెక్నీకల్ సెలక్షన్లలో ఎలర్ టెక్నీకల్ సెలక్షన్లలో ఎలర్ టెక్నీకల్

కూర్చుంటుంది, ఎలర్ టెక్నీకల్ సెలక్షన్లలో ఎలర్ టెక్నీకల్ సెలక్షన్లలో ఎలర్ టెక్నీకల్
 177, పెన్సిల్ వారి స్టోర్, ఎలర్ టెక్నీకల్ సెలక్షన్లలో ఎలర్ టెక్నీకల్

మ. ద్వారా విక్రయించబడుతుంది. 2. కంప్యూటర్ స్టోర్, ముంబై.
 (టెలిఫోన్ నం. 21680)

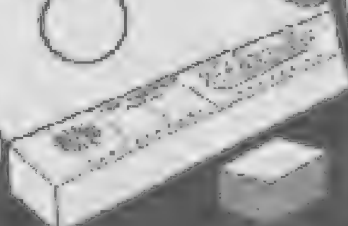
ఇతర బ్రాండ్ల ఇల్లూమినేషన్లను కలిగి ఉన్నవి. (ప్రైవేట్ ఎలక్ట్రికల్స్)
 47B, మెయిన్ బజార్, నేరూరు. IWT 60-7121A

బట్టలను
ఎంతో
శుభ్రముగా
ఉతుకుండుటకు

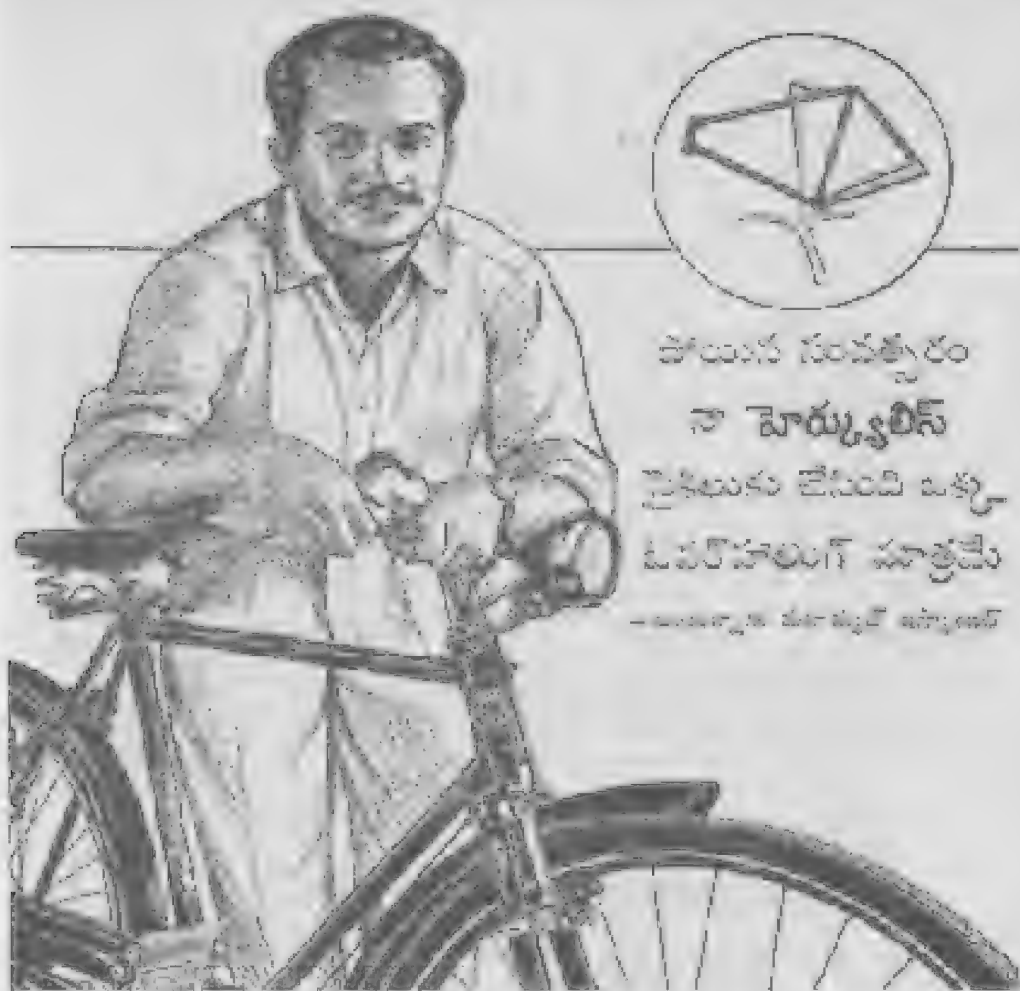


నిరాల

బార్ సబ్బు
వాడుండి



హిందూ యువనీల నిరాల సబ్బులు



పోయిన సంవత్సరం
నా హెర్క్యులిస్
పైకిలుకు చేసినది ఒక్క
పనికొహలంగో మాత్రమే
— అందరికీనూ చూపిస్తో ఉన్నాను

ఇందుకోసం అవసరమైన చూపుచుండడంపై ఎక్కువ
అభ్యసించండి.

ఈ బోలెడో సమాచారాన్ని పైకిలో హెర్క్యులిస్
అభ్యుత్తమమైనది. ఇందువల్లనే చాలా పెద్దద, అన్ని
స్థానాలూ కలిగిన క్రయాగ్రహంకో అతి సమాచారాన్ని
అందుకోవచ్చు. ఇందుకోసం ప్రతి దానినూ అభ్యుత్తమంగా
నిర్మించినా ఉంటుంది. అందువల్ల బోలెడో చాలా
కోసే హెర్క్యులిస్ చాలాకాలం వాడుకోవచ్చును.

హెర్క్యులిస్

ఇది వద్ది పైకిలు కాదు
శ్రమకారాన్ని చేస్తూ



విక్రయకర్త: డి. వి. సైకిల్స్ లిమిటెడ్, ఇండియా, లండన్ - ఇంగ్లాండ్

BY/TIC/H 1544



"గుండుమ్మ కథ"లో
ఒక దృశ్యం



“గుండమ్మ కథ” లో
అంకెల పుస్తకం



విజయా వారి
**గుండమ్మ
 కథ**

మహారాష్ట్ర సాంఘిక చిత్రము

కథ... చిత్రపాణి

పాటలు... డి.వేదవేదాని... పాటలు... పింగళి నాగేంద్రరావు
 సంగీతం... ఘంటసాల... డాక్టర్. మాధవ్ బాపట్టి
 కళ... గోకుల్ కళాధర్

డైరెక్షన్... కె.కామేశ్వరరావు... వి.వి.

నిర్మాతలు

నాగిరెడ్డి... చిత్రపాణి

WITH AN EXPERIENCE OF
OVER 25 YEARS

THE
B. N. K. PRESS

PRIVATE LIMITED,

"CHANDRAMA BUILDINGS"

MADRAS-26 (PHONE: 88851-4 LINES)

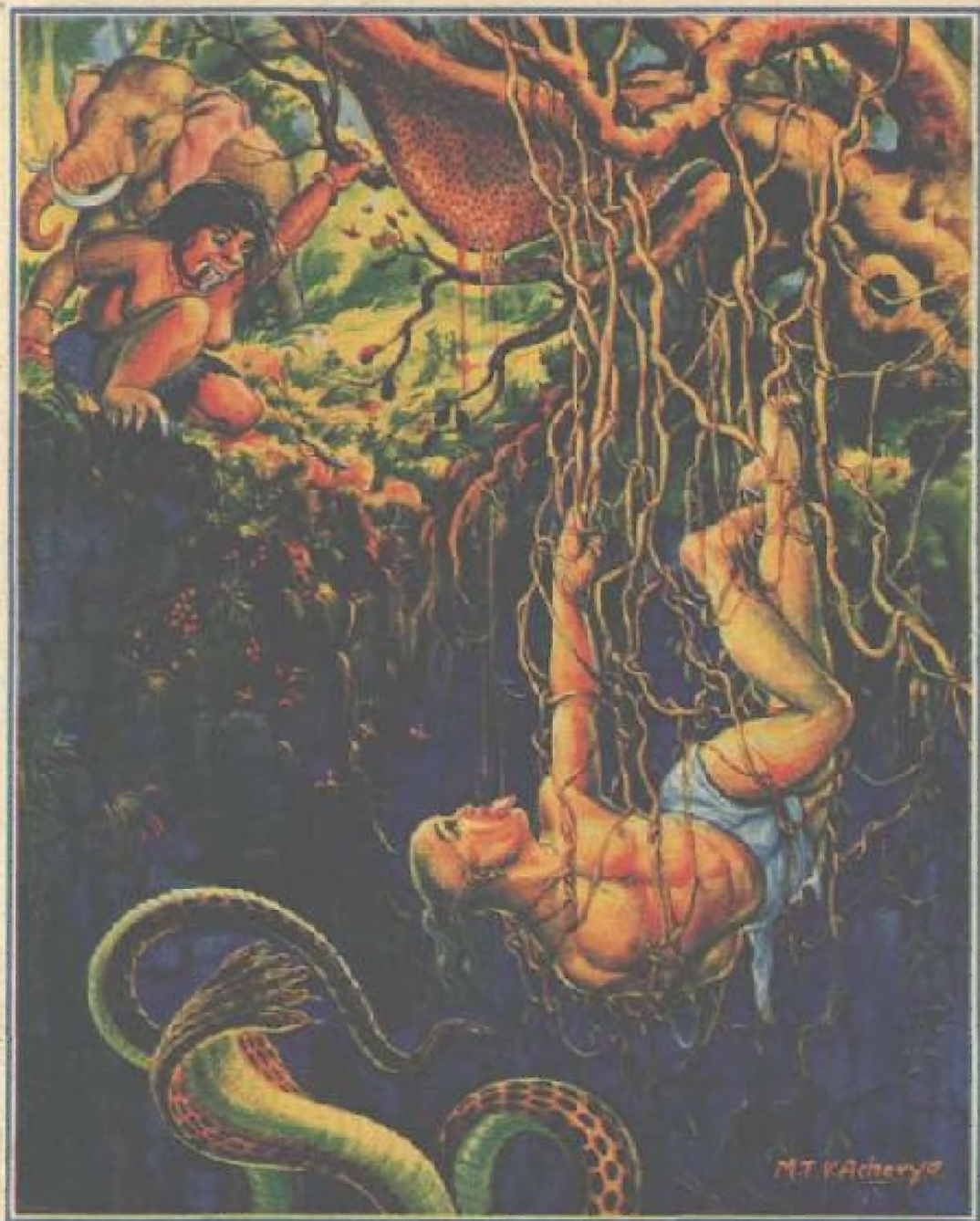
OFFER
BEST
SERVICES

IN

COLOURFUL PRINTING &
HEAT BLOCK MAKING

*

FAMOUS FOR PRECISION
AND PROMPTITUDE



M. T. K. Acharya